БУХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

39-дэхи жэлээ гарана

БУРЯТ ҮНЭН

КПСС-эй Бурядай обкомой, Улан-Удын горкомой, Бурядай АССР-эй Верховно Соведэй орган

№ 64 (9818) | 1962 оной мартын 16, пятница | Сэн 2 мүнгэн

МҮНӨӨ ЖЭЛДЭ, ОЙРЫН ЖЭЛНҮҮДТЭ ЭРИД ХУБИЛАЛТА ХЭХЫН, МАЛ АЖАЛАЙ ПРОДУКТНУУДААР МАНАЙ АРАДАЙ ХАНГАГДАСЫЕ ХАРАА БАЙСА ҺАЙЖАРУУЛХЫН ТУЛА ШУХАЛА АЛИ БҮХЫ ЮУМЭ ХЭХЭ ХЭРЭГТЭЙ

Н. С. ХРУЩЕВ.

☆ ☆ ☆

...үнөө саг үеын ...йхамшаг хүдэлөөн

...зм тээшэ советскэ ... дабшаха тудам ...жалшадай зохёон ... үүсхэл эдэбхи ... бадаран ургана. ...ажалай коллекти... ...олон ударнигуудай ...э зэргэдэ хүртэхын ... орон доторнай үр...гаар дэлгэрһэн хү...ммунизм байгуулжа ...рдэниитэ совет ара...хэшээлэй эли тодо ...дэг мүн.

...республика дотор ... үеын энэ гайхам...лөөндэ 100 мянгаад ...шэд, инженернүүд, ...колхознигууд бо...баагшад хабаадал...нга гаран хүн ком...лай ударнигай ал...й болонхой. Ком...алай коллектив гэ...эргэ олохын түлөө ... шэлэй механизи...заводой, «Электро...заводой, хэлхеэ хол...лан-Удын городской ...болон бусад олон ...үүд тэмсэжэ байна. ...сэмбын фабрикын ...э энэ үндэр нэрэ ...рдонхой.

...йхамшаг хүдэлөөндэ ...шад коммунис ёһоор ... ажаһууха гэһэн ...ха юм. Тиимэ дээ...лай эгээл эрхим бү...лаха, үйлэдбэридэ ...икэ болон технологи ...нэбтэрүүлхэ, комму...материально-техничес...э һуури байгуулха ...ндхэхы шата боло...долоон жэлэй түсэ...габаринуудые бол...урид дүүргэхэ уялга ...абахаһаа гадна, мүн ...нгөө шадабари ...ые саг үргэлжэ дээ... эрдэм бэлэдхэлээ ...ха гэһэн уялга

...ис ажалай коллек... ударнигуудай үн... зэргэдэ хүртэхын ...эл хадаа үргэн да...аар коммунизм бай... сагай мүрысөөнэй ...та мүн. Коммунизм ...н туйлай ехэ зорил... амжалтатайгаар ...хэрэгтэ энэ гайхам...лөөн туһа нэмэри бо... лабтай. Коммунис ...олохон бригаданууд, ...үндэр нэрэ зэргын тү...жэ байгаа бригада...он бүхэли коллекти...ммунизмын материаль...еско үндэһэ һуури ...а хэрэгтэ өөһэдын... нэмэри оруулхын, ...техникэ, технологи ...ндэ нэбтэрүүлхын, ...бүтээсые саашадань ...лхын түлөө тэмсэнэ. ...нис ажалай нэрэ зэр...ее тэмсэжэ байгаа ...ын шэлэй механизи... заводой коллектив ... жэлдэ элдэб янзын ... түхеэрэлгэ үйлэдбэ...нэбтэрүүлжэ, түсэбһөө ...ажалай бүтээсые 10,3 ...р дээшэлүүлбэ. Тии...вой продукци гарга... оной даалгабарине ... 21-дэ дүүргээд, тү...гадуур 554 мянга га...ригэй продукци Эхэ ...үгөө. Мүн энэ жэ...үйлэдбэриин түсэбые ...тайгаар бэелүүлнэ.

Энэ амжалта яагаад туйлагдааб гэхэдэ, заводой партийна организаци бүхы коллективэйнгээ ёһото ударидахы хүсэн боложо, долоон жэлэй түсэбөөр хараалагдаһан даалгабаринуудые бодотоор бэелүүлхэ хэрэгтэ хүдэлмэришэдэй, инженернүүдэй, техниг үүдэй үүсхэл эрмэлзэлые зорюулжа шадаа. Энээниие ямар жэшээ тодорхойлноб гэхэдэ, үйлэдбэриин арга боломжонуудые үргэнөөр хэрэглэхэ, ухаалан зохёолгын хүдэлмэридэ заводой бүхы хүдэлмэрилэгшэд хабаадалсана. Үнгэрэгшэ жэлдэ продукциин лэ өөрын үные химдаруулжа шадаһан дээрэһээ завод 256,3 мянган түхэригэй алмалта хээ. Гадна ухаалан зохёолгын дурадхалнуудые үйлэдбэридэ нэбтэрүүлһэн дээрэһээ 146 мянган түхэригэй алмалта хэһэн байна.

Мүнөө үедэ механизированнэ шэлэй заводой 207 хүндэ коммунис ажалай ударнигай үндэр нэрэ зэргэ олгогдонхой. Заводой партийна организаци болбол даалгагдаһан ажалдаа бүхы хүдэлмэришэдые коммунис ёһоор хандадаг болгохын түлөө оролдохоһоо гадна, мүн хүн бүхэниие коммунис ёһоной журам сахюулжа һургахын түлөө оролдоно.

Зүгөөр коммунис ажалай хүдэлөө дам саашадань дэлгэрүүлхэ хэрэгтэ республикымнай промышленна, транспортна, барилгын предприятинуудай, зарим колхозууд болон совхозуудай партийна организацинууд ёһотой анхарал хандуулнагүй гэхэдэ алдуу болохогүй.

Коммунис ажалай хүдэлөөндэ нэн түрүүн коммунистнууд болон комсомолшууд эдэбхитэйгээр хабаадалсажа, энэ хүдэлөөе толгойлон, партийнабэшэ бусад хүнүүдтэ жэшээ харуулха зэргэтэй. Гэбэшье зарим партийна организацинууд энэ шухала хэрэгтэ хайша хэрэгээр хандана. Жэшээнь, Улан-Удын гуталай фабрикын партийна организациин нэгэшье коммунист мүнөө үеын энэ хүдэлөөндэ хабаадалсадаггүй байба. Мүн «Саимонтаж» болон барилгын № 154 трестын нэгэдэхи управлениин партийна организацинууд коммунис ажалай түлөө мүрысөө коллективүүд эйнгээ дунда хангалтагүйгөөр эмхидхээд, энэ хүдэлөөе саашадань хүгжөөхын тула ямаршье анхарал табидаггүй байна. Иимэ баримтануудтай саашадаа огто эбсэжэ болохогүй.

Анха түрүүлэн шэнээр бэелжэ эхилһэн бүхы юумэн бэрхэшээлнүүдтэй ушардаг һэн тула коммунис ажалай коллективүүдэй болон ударнигуудай үндэр нэрэ зэргэдэ хүртэхын түлөө хүдэлөөндэ мүн лэ элдэб дутагдалнууд үзэгдэнэ. Зарим ушарта промышленна предприяти, совхоз, колхозуудай хүтэлбэрилэгшэд коммунис ажалай түлөө мүрысэгшэдтэ бусадһаа һайн, тусгаар эрхэ байдал олгожо үгэхэ һэн гэжэ эрилтэ хэдэг. Энэ хадаа огто буруу гээшэ. Юуб гэхэдэ, энэ хадаа хүдэлмэришэдэй хүсэл оролдолго багадуулжа, энэ хүдэлөөе һуладхажа болохо, энээндэ хабаадагшадай дурые гутаажа болохо байна.

Мүн тус мүрысөөндэ ёһо тэдысэ хандаһан баримтанууд үзэгдэдэг. Коммунис ажалай түлөө мүрысөөндэ оролсоһон зарим нүхэд иимэ мүрысөөндэ хабаадалсаагүйшүүлһээ доошо уялга абаад һуудаг гээшэ. Гадна коммунис ажалай бригадын гү, али ударнигай нэрэ зэргэ олгоходоо дэмы яарадаг гү, али хожомдуулдаг ушаршье бии байдаг. Эдэ бүгэдэ дутагдалнуудые сүм усадхажа, промышленна предприятинуудай, колхозуудай болон совхозуудай партийна организацинууд коммунис ажалай түлөө мүрысөөе саашадаа үргэн далайсатайгаар дэлгэрүүлжэ, ёһотой һайнаар толгойлон ударидаха зорилготой.

Партиин ЦК-гэй мартын Пленум оронойнгоо хүдөө ажахые бүри эршэтэй, дэлисэтэйгээр хүгжөөхэ тодорхой Программа хараалаад, хото болон хүдөөгэй бүхы ажалшадта уряа гарган хандаба. Тиимэһээ олониитын эдэбхи үүсхэл улам ехээр бадаруулан, коммунис мүрысөө хэзээ хэзээнэйхиһээ үргэнөөр дэлгэрүүлжэ, Пленумэй тогтоолнуудые бодото дээрэнь бэелүүлжэ, социалис хүдөө ажахынгаа амжалтануудые аръбадхан, ойрын сагта эрид хубилалта хэхэ хэрэгтэ хүн бүхэн хубитаяа оруулха зэргэтэй.

Эб найрамдал хамгаалха Советскэ комитедтэ

Буу зэбсэг бүгэдэ ниитээрээ хуряахын, эб найрамдалай түлөө совет олониитын түлөөлэгшэдэй конференци зарлаха тухай

Совет олониитын түлөөлэгшэдэй конференциие Москвада майн 29—30-да үнгэргэхэ тухай тогтоол Эб найрамдал хамгаалха советскэ комитедэй президиум баталан абаа. Эб найрамдалай түлөө, буу зэбсэг бүгэдэ ниитээрээ хуряахын түлөө совет арадай хэдэг тэмсэлэй асуудалнууд конференци дээрэ зүбшэн хэлсэгдэхээр хараалагдана. Союзна республикануудай хизаар болон областьнуудай олониитын — советскэ профсоюзуудай, залуушуулай болон эхэнэрнүүдэй организацинуудай, творческо болон научна нэгэдэлнүүдэй, Ази, Африкын оронуудтай һанал нэгэдэлгын, гадаадын оронуудтай хани барисаа, соёл культурын холбоо байгуулха бүлгэмүүдэй комитедүүдэй, дайнда хабаадагшадай комитедэй, спортивна болон олониитын бусад организацинуудай түлөөлэгшэд конференцидэ хабаадалсаха байна.

СССР-эй Журналистнуудай союзда

МОСКВА, мартын 14. (ТАСС). СССР-эй Журналистнуудай союзай правлениин секретариадай заседани мүнөөдэр болоо. КПСС-эй ЦК-гэй мартын Пленумэй шиидхэбэринүүдһээ уламжалан, хэблэлэй хүдэлмэрилэгшэдэй бэелүүлхэ зорилгонууд зүбшэн хэлсэгдэһэн байна.

«Правда» газетын 50 жэлэй ойе үнгэргэлгэдэ Журналистнуудай союзай хабаадалсаха тухай шиидхэбэри баталан абтаа.

Секретариат хадаа журналистнуудай секцинүүдэй—кино шэнжэлэгшэдэй, фотокорреспондентнүүдэй секцинүүдэй хүдэлмэри тухай тоосоонуудые шагнаа, тэдэнэй 1962 ондо хэхэ хүдэлмэриин түсэбүүдые баталаа, мүн бусад хэдэн асуудалнуудые зүбшэн хэлсээ.

...ИНЫН ССР. Республикын урда талын районуудай колхоз, совхозууд хаваревой хүдэлмэри бүри ... байна. Олон ажа...рэ багатай, ургаса ургамалнуудые тари...саад, тэдэнэй орондо ..., сахарай свёкло, го... Крымэй областиин ...ын хүдэлмэрилэгшэд жэлдэ анха түрүүн ... дээрэ горох тарижа ... дээрэ: Евпаторийска «Береговой» гэжэ совхозуудай дээрэ горох тарижа байна.

ТАСС-эй фотохронико.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Заиграйн Онохойн совхозой 1-дэхи отделениин һүнэй фермын хүдэлмэрилэгшэд КПСС-эй ЦК-гэй мартын Пленумэй материалнуудтай танилсажа байна.

С. Балдуевай фото.

☆

Харюусалгатай участогуудта

Зэдын аймагай хүдөөгэй ажалшад партиингаа Центральна Комитедэй мартын Пленумэй түүхэтэ документнүүдые нэгэн дуугаар һайшаана. Мэргэжэлтэд ажахын харюусалгатай участогууд дээрэ хүдэлхэеэ гарана.

Жэшээлхэдэ, Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой зоотехнигүүд Сурун Гомбоевич Чойдонов, Юрий Николаевич Князькин, Иннокентий Мелетович Григорьев гэгшэд ажахын тоосоондо ороһон хонишодой бригаданууд болон гахайн фермые даагшадаар хүдэлхэеэ гараа. Мүн «Мир» колхозой зоотехник нүхэр Цырендашиев ажахын тоосоондо ороһон хонишодой комплексно бригадые даагшаар, агроном нүхэр Хороших—отделениие эрхилэгшээр, хүдөө ажахын мэргэжэлтэд нүхэд Цыденов Очиров хоёр ажахын тоосоондо ороһон мяха-һүнэй фермэнүүдые тушаажа абанхай. Агрономууд Жаргал Бадмаев, Михаил Красинов, Федор Павлов гэгшэд тракторно-таряан ажалай бригаданүүдай бригадирнууд болонхой.

Д. Цыренов.

Түүхэтэ шиидхэбэридэ манай харюу

Партиин ЦК-гэй Пленум дээрэ нүхэр Н. С. Хрущевой хэһэн элидхэлые уншаад байхада, мяха, һү, ороохо таряа болон хүдөө ажахын бусад продуктнуудые хайшан гэжэ бүри ехээр абадаг болохо арга боломжомнай эли тодо боложо үгэнэ.

Хүдөө ажахые шэнэ туримаар хүтэлбэрилхэ, районууд хоорондын управлени, хүдөө ажахые хүтэлбэрилхэ комитедүүдые область, хизаар, автономно республикануудта бии болгохо, мүн колхоз, совхозуудта үгтэдэг материально-техническэ туһаламжые бүри һайжаруулха тушаа тон зүб шиидхэбэри абтаа. Нээрээшье совхоз тушаа абаад хараябди. Ажахын жэлэй дүүрэмсээр шэнэ жэлэй түсэб даабари саг соогоо үгтэхэгүй, хэдэн һараар унжагайрдаг гээшэ. Мүнөө хүдөө ажахые хүтэлбэрилдэг болохо районууд хоорондын колхоз, совхозуудай управленинүүдэй байгуулагдахада ажал хүдэлмэри бүришье урагшатай боложо үгэхэ бшуу.

Газар таряалангаа зүбөөр ашаглажа, гектар бүриһөөнь ехээр продукт абаха арга боломжоёо хэрэглэжэ, нэн түрүүн ногоо болон ургаса багатай овёс тариха гуримһаа арсажа, пропашной ургамалнуудые улам ехээр тариха бологдоно. Ушар иимэһээ манай «Эрдэм» совхоз Новосибирскдэ болоһон хүдөө ажахын түрүүшүүлэй зүблөөнэй һүүлээр газар таряалангаа шэнээр хубаарилаа. Ойрын жэлнүүдэй туршада таряанай 100 га бүхэнһөө 75 центнер, эдлүүриин бусад газарай 100 гектар бүриһөө 16 центнер үүсэлгэдэһэн малай мяха абадаг болохобди. Мүнөө жэлдэ 1300 га кукуруза, 100 га сахарай свёкло, 700 га горох, хэдэн га газарта тэжээлэй бобы таригдаха. Жэшээнь, кукурузын талмай нёдондонойхидо орходоо 300 гектараар үргэдхэгдэхэ. 6 трактор, нэгэ бульдозер хэрэглэжэ, комплексно бригада мүнөө кукурузын поли дээрэ наг шэбхэ зөөжэ байна. Үнгэрэгшэ жэлдэ 5 гектарта тэжээлэй бобы тарижа, баян ургаса хуряагаа һэмди. Энээн дээрэһээ харахада, манай Түгэнын талада шэмэтэй энэ ургамал ургажа шадаха байна. Мүн үнгэрэгшэ жэлдэ таряанай бүхы талмайн 25 процентнь сэбэр паар байһан һаа, мүнөө тэрэнээ 17 процент хүрэтэр бага болгообди.

Мүнөө жэлһээ эхилжэ совхозоймнай бүхы һалбаринууд ажахын тоосоондо ороо. Һаяхан манай совхозой 2-дохи отделениин нүхэр Семеновой хүтэлбэрилдэг ажахын тоосоондо ороһон тракторно-таряан ажалай бригадынхид шэниисэ, ячмень, горох, тэжээлэй бобы ехээр тарижа, гектар бүриһөө 14 центнерһээ бага бэшэ ороохо таряа хуряаха, СССР-эй Верховно Соведэй һунгалтын үдэр хүрэтэр бүхы трактор, машинануудаа хабарай тарилгада бэлэн болгохо, тарилгаяа агротехникын заабаряар, һайн шанартайгаар, богони болзорто хэжэ дүүргэхэбди гэжэ республикынгаа бүхы механизаторнуудта хандаа. Мүнөө тус бригадынхид хэлэһэн үгэдөө хүрэхын, абаһан уялгаяа дүүргэхын тула үүсхэл ехэтэйгээр тарилгадаа бэлдэжэ байна.

Совхозоймнай гол баялигай нэгэн хонин ажал болодог. Хонин бүриһөө хурьга абахын тула үнгэрэгшэ жэлдэ эхэ хонидоо искусственна аргаар үрэжүүлээ һэмди. Мүнөө мартын 10-най байдалаар 100 эхэ хонин бүриһөө 76 хурьган абтаа гэхэ гү, али бүхыдөө 13.300 хурьган түлжүүлэгдэжэ байна. Энэ һарын дүүрэтэр 17 мянган хурьга абаха гэһэн уялгамнай дүүргэдэхэ юм.

Мал ажалай хүндэ хүдэлмэри болохо үнеэ һаалгые оньһожоруулха талаар горьтой хүдэлмэри хэгдэжэ эхилээ. Центральна фермын һаалишад 80 үнеэ «ёлочкын» түхэлэй түхеэрэлгын аргаар һаадаг болоо. Мүнөө бусад отделенинүүдэй һаалишад эндэ ерэжэ, тэдэнэй дүй дүршэлые хэрэглэхын тула һуража байна. Ойрын сагта бүхы фермэнүүдтэ энэ түхеэрэлгэ тодхогдохо.

Партиин ЦК-гэй Пленумэй шиидхэбэринүүдые совхозой хүдэлмэришэн угаа ехэ һайшаалтайгаар угтан абаад, гүнзэгыгөөр шудалжа байна. Һаяхан совхозой партком бүхы агитаторнуудаа суглуулжа, Пленумэй түүхэтэ шиидхэбэринүүдэй гүн гүнзэгы удха шанарые малшад, механизаторнууд, кукурузашад, бүхы хүдэлмэришэдтэ ойлгуулжа үгэхэ тушаа семинар үнгэргөө. Мүнөө зуугаад агитаторнууд өөһэдынгөө участогуудта Пленумэй материалаар, Н. С. Хрущевой элидхэлээр һонирхолтой хөөрэлдөө, уншалгануудые хэжэ эхилээ. Иллангаяа агитаторнууд нүхэд Ю. Прохоров, И. Антонов, багша Д. Жигжитова, М. Батуев гэгшэд холын малшад, механизаторнуудта хүндэтэй айлшадынь болонхой.

Түрүү дүй дүршэл үргэнөөр нэбтэрүүлхэ тушаа партком, дирекци гол анхаралаа табидаг. 18 жэлдэ таһалгаряагүйгөөр һаалишанаар ажаллаһан, аймаг, совхоз соогоо түрүү һаалишадай нэгэн болохо нютагай Соведэй депутат Д. Доржиевагай дүй дүршэлтэй, онол аргатайнь совхозой һаалишад, отделени, бригадануудые даагшанар, хүдөө ажахын мэргэжэлтэд нэгэ үдэрэй туршада танилсаа.

Нүхэр Доржиева байгша ондо үнеэн бүриһөө 1700 килограмм һү һаахаб гэһэн уялга абаһан һаа, мүнөө Пленумэй һүүлээр 1800 килограмм һү һаахаб гэһэн уялга абаба.

Совхозой бүхы хүдэлмэришэд КПСС-эй ЦК-гэй Пленумэй шиидхэбэринүүдые омогбаяртайгаар угтаад, мүнөө жэлдэ гүрэндэ 9400 центнер мяха, 22800 центнер һү, 1000 центнер ноохо, 75 мянган үндэгэ худалдаха гэһэн түсэбөө дүүргэхээр ажаллажа байна.

Б. Базаргармаев,
Мухаршэбэрэй «Эрдэм» совхозой парткомой секретарь.

Мартын 18-да...

КПСС-эй ЦК-гэй мартын Пленумэй шиидхэбэреэр зоригжоһон Анаагай совхозой 4-дэхи отделениинхид хабарай тарилгада һайнаар бэлэдхэнэ. Механизаторнууд Дамби Намсараев, Гарма Панзатов, Гурэ-Базар Дашабалданов гэгшэд хүдөө ажахын машина, техникэ заһабарилга дээрэ хүдэлмэрилхэ зуураа, үдэрэйнгөө даалгабарине үлүүлэн дүүргэнэ. Мүнөө эндэ 7 сеялкэ, 5 плуг, 15 борной, 1 культиватор бэлэн болгогдоо. Тиигээд мартын 18-да заһабарилгаа гүйсэд дүүргэхэ зорилготой.

К. Жалсараев.

Хори.

Тобшохоноор...

☆ Целиноградска, Кустанайска областиин ажалшад «Известия» газетые гараһан үдэрынь абадаг болохо юм. Москваһаа самолёдоор абаашагдаһан хэбээр энэ газетэ Целиноградта хэблэгдэнэ.

☆ «Росси XIX зуун жэлэй, XX зуун жэлэй эхин үеын гадаадын политика» гэжэ номой хоёрдохи боти хэблэгдэн гараба. Тэрэ ном соо Россин 200 гаран дипломатическа дансанууд оруулагдаһан. Эдэнэй олонхинь түрүүшынхеэ хэблэгдэжэ байна.

☆ Барнаул хотодо бодхоогдожо байһан резино-асбестын комбинат түрүүшынгээ продукци гаргажа эхилээ. Энэ шэнэ предприятиин хүдэлмэрилэгшэд лабораторидоо шэнжэлхы хүдэлмэри ябуулжа, үнеэдые һааха «ёлочка» түхэлэй машинануудай зарим шухала хэрэгсэлнүүдые бүтээжэ гаргаба.

☆ Рига хотодо дүтэхэнэ «Сарканайс Октобрис» гэдэг шэнэ предприяти — извёстко гаргадаг завод бодхоогдожо байнхай. Бутаргагдаһан извёстко гаргадаг цех ашаглалгада оруулагдаба. Энэ цех жэлдээ 60 мянган тонно продукци гаргаха юм. Извёстко шатааха хоёр пеэшэн тэндэ баригданхай. Извёстко бутаруулха хоёрдохи тээрмын түхеэрэлгэ туршагдажа байна. Тэндэхи бүхы ажал хүдэлмэри, извёстко машинада ашалгашье оньһожоруулагдаһан.

Кагарлыгта (Киевскэ область) ехэ пекарни ашаглалгада оруулагдаба. Тиигэжэ суудхэ бүхэндэ 20 тонно хүрэтэр хилээмэнэй элдэб зүйлнүүд гаргагдажа, дүтэ тойронхи һуурин газарнуудта ажаһуугшадай эрилтэнүүд хүсэдөөр хангагдана. Долоон жэлэй туршада Украинын хүдөө нютагуудта оньһожоруулагдаһан 315 томо пекарнинууд нээгдэхэ юм. Пекарни бүхэниинь суудхэдээ 10—20 тонно хилээмэнэй зүйлнүүдые гаргаха байна.

ЛАТВИИН ССР. Добельскэ райондохи «Накотне» гэжэ колхоз байгуулагдаhаар 15 жэл болоо. Энэ хадаа республика дотор хүдөө ажахые коллективизацилгын эхилхэдэ байгуулагдаhан түрүүшын колхоз юм. Мүнөө энэ колхоз олон тоото машинануудтай, олон hалбаритай томо ажахы болонхой. Хүдөө ажахын артелиин ажалшад элдэб ургамалнуудай үндэр ургаса абадаг, мал ажалаа амжалтатайгаар хүгжөөдэг. Колхозой тосхондо таатай зохид байрын гэрнүүд баригдаа, амбулатори, hургуули, клуб, өөрын радиоузел нээгдэнхэй. **Зураг дээрэ: «Накотне» колхозой түрүүлэгшын орлогшо Альберт Миллер, комсомолой организациин секретарь Домнида Толева гэгшэд радиоузелhаа ээлжээтэ дамжуулга хэжэ байна.**

ТАСС-эй фотохронико.

hунгалтаhаа hунгалта хүрэтэр

Хубилалта

Гурбахан жэлэй урда тээ Шэнэ Бэрээн, Шулуута тосхонуудай хоорондо гүн ой тайга байhан юм. Эндэ мүнөө эртэ үглөөнhөө үдэшэ орой болотор хүсэтэ техникын хүнхинөөн, эршэтэ ажалай охин огто замханагүй. Долоон жэлэй шэнэ барилга болохо томо фабрика эндэмнай бодхоогдожо байнхай. Эндэхид саг соо ажалаа дүүргэжэ, үшөө нэгэ шэнэ предприяти болзорhоонь урид ашаглалгада тушааха зорилготой.

Энэ барилга эрхилхын тула барилга-хабсаралгын Татарский ключ гэжэ управлени эмхидхэгдэhэн. Тус управлениин хүдэлмэришэд известнягай ехэ хэбтэшын олдоhон газарта шулуу бутаруулан сэбэрлэхэ фабрика, мүн Мухарталын перлит үйлэдбэрилхэ карьер бариха, Илькиин автозаhабарилгын заводые шэнэдхэн үргэдхэхэ ажал дүүргэхэ, электрын хүсэ ехэтэй элшэ дамжуулха лини татаха уялгатай.

Барилгын ажал үргэнөөр ябуулхын тула нэн түрүүн барилгашадые гэр байраар, барилгые туhалбариин предприятинуудаар хангаха хэрэгтэй болобо. Урдань ойроо хүргэгдөөгүй ой тайга соо түрүүшын гэрнүүд бодхоогдоо. Ингэжэ урзанда 2213 дүрбэлжэн метр талмайтай байрын шэнэ гэрнүүд ашаглалгада үгтэhэн байна.

Нёдондонhоо барилга бүри олоор, түргэнөөр хэгдэдэг болоо. Нэгэ жэл соо 1800 дүрбэлжэн метр талмайтай байрын гэрнүүд, 72 хүнэй байха хамтын гэр, 100-гаад үхибүүдэй байха сад, ясли, 200 hууритай клуб баригдаа.

Долоон жэлэй шухала барилгые түргэнөөр ашаглалгада тушааха гэhэн нэгэл hанал эрмэлзэлгэтэйгээр хүдэлмэришэд ажаллана. Тэдэнэй дунда дэлгэрhэн социалис мүрысөөндэ бүхы барилгашад хабаадалсана. Долоон бригада, участогууд коммунис ажалай хүндэтэ нэрэ зэргын түлөө тэмсэhээр. Түрүү барилгашад Янжима Бадмацыренова, Николай Яблоков гэгшэд эгээл түрүүлэн энэ хүндэтэ нэрэ зэргэдэ хүртөө.

Иннокентий Каратуевай хүтэлбэрилдэг комплексно бригада жэлэй эхинhээ хойшо ажахын тоосоондо оролсожо, «Бурстрой» трестын С. И. Братчиковай бригадын жэшээгээр ажал хэрэгээ түрүү, шэнэ аргаар эмхидхэнэ. 23 хүнhөө бүридэhэн энэ бригадынхид хэдэн мэргэжэл шудалаад, барилгые эхинhээнь абаад эсэс хүрэтэр өөhэдынгөө хүсөөр бүтээдэг болонхой.

Хүдэлмэришэнэй hуурин газарай урган хүгжэхэ бүри эндэхи промышленна барилга үргэдэнэ: барилгашад известняк жэжэ болгон бутаруулха, илгаха фабрикые хараалагдаhан болзорhоонь урид дүүргэхэ хүсэлтэй. Хэрбээ 1960 ондо 8534 мянган түхэригэй (хуушан мүнгөөр) барилга-хабсаралгын ажал дүүргэгдэhэн байгаа hаа, нёдондо 1155 мянган түхэригэй (шэнэ мүнгөөр) ажал хэгдээ. Байгша ондо 1294 мянган түхэригэй хүдэлмэри хэгдэхээр хараалагданхай. Энэ фабрика 1963 ондо түрүүшынгээ продукци үгэжэ эхилхэ юм.

Гадна Мухарталын перлит шэнэ барилгада үргэнөөр хэрэглэхэ зорилгоор перлидэй карьер баригдажа эхилээ. Энэ жэлдэ карьер ашаглалгада тушаагдажа, барилгын нэгэ шухала, химда сэнтэй материал үйлэдбэрилэн гаргагдахаар түсэблэгдөө. Эндэхи перлит ганса республика дотороо бэшэ, харин Эрхүүгэй, Читын областьнуудай, Красноярска хизаарай шэнэ барилгануудта үргэнөөр хэрэглэгдэхэнь.

Мүнөө Татарский ключ гэжэ барилга-хабсаралгын управлениин hууринжаhан газарта hунгуулиин шэнэ участок эмхидхэгдээ. Үшөө 1958 ондо ойроо хүргэгдээгүй ой тайга соо промышленна предприяти бодхоогшод СССР-эй Верховно Соведэй hунгалтын үдэрые ажалай амжалтаар угтан, арад зонойнгоо дэбжүүлhэн эхэ оронойнгоо эгээл эрхим хүбүүд, басагадайнгаа түлөө булта нэгэ хүн шэнги дуугаа үгэхэ байhанаа мэдүүлнэ.

Д. Матвеев.

Заиграй.
Татарский ключ гэжэ hуурин газар.

Эдэбхитэй студентнэр

Хүдөө ажахын институдай агитаторнууд даажа абаhан участок дээрээ ойлгууламжын хүдэлмэри hайнаар ябуулна.

Илангаяа агитаторнууд— студентнэр Дандаров, Баендуева, Шагжиева, Балдандоржиева гэгшэд Садово, Пушкинай үйлсэнүүдтэ ажаhуудаг hунгагшадай дунда ойлгууламжын хүдэлмэри саг үргэлжэ ябуулна. Жэшээнь, hаяхан Садово үйлсэдэ ажаhуудаг hунгагшадта «Үндэр наhатай болохын түлөө» гэhэн темээр hонирхолтой лекци доцент А. Н. Косых уншажа, суглараашадые hонирхуулба.

Мүнөө агитаторнууд КПСС-эй ЦК-гэй мартын Пленумээр хөөрэлдөөнүүдые үнгэргэжэ эхилэнхэй.

Д. Цыренов.

Март hарын эхиндэ үнгэргэгдэhэн Арадай ажахын соведэй эдэбхитэдэй суглаан дээрэ „1961 оной ажалай дүнгүүд, Бурядай экономическа районой промышленностиин, барилгын 1962 оной зорилгонууд" гэhэн асуудал зүбшэн хэлсэгдээ. Энэ асуудалаар совнархозой түрүүлэгшэ нүхэр А. В. ДАВЫДОВ элидхээ.

Промышленна предприяти, барилгын организацинуудай нёдондо жэлэй дүнгүүд, саашанхи зорилгонууд, промышленностиие хүтэлбэрилхэ тухай зүбшэн хэлсэгдэhэн асуудал тушаа 20 гаран хүн үгэ хэлээ.

Манай хүршэ Эрхүүгэй, Читын, Яхадай экономическа районуудай түлөөлэгшэд суглаанда хабаадалсаа.

1962 ондо промышленностиие хүгжөөхэ талаар социалис уялга баталан абтаба.

ЖЭЛЭЙ ЗАРИМ ДҮНГҮ

ЗАРИМ ДҮНГҮҮД

Бурядай экономическа районой ажалшад долоон жэлэй түсэбые хэрэг дээрэнь бэелүүлхын түлөө тэмсэлээ үргэлжэлүүлhээр. Цемент, сонхын шэл үйлэдбэрилхэ, гэрэй детальнуудые бүтээн гаргаха, молибденэй концентрат, алта малтан абаха, ноохон бүд болон трикотажна хубсаhа нэхэн гаргаха, загаhа бариха талаар 1961 ондо абтаhан социалис уялганууд амжалтатайгаар дүүргэгдээ. Нёдондо манай промышленность 12,8 мянган тонно цемент, 180 мянган дүрбэлжэн метр сонхын шэл, 25 миллион киловатт-час электроэнерги түсэбhөө гадуур үйлэдбэрилэн гаргаа, шэнэ түхэлэй олон продукци бүтээдэг болоhон байна.

Совнархозой предприятинуудта оньhожоруулагдаhан — поточно болон конвейерна 20 лини тодхогдоо, шэнэ техникэ, түрүү технологи нэбтэрүүлгэдэ зорюулагдаhан 336 хэмжээ ябуулга бэелүүлэгдээ.

Гэхэтэй хамта совнархозой эмхидхэгдэhэн сагhаа хойшо түрүүшынхеэ нёдондо валовой продукци бүтээн гаргаха түсэб дүүргэгдээгүй.

Энээнэй гол шалтагаанууд, ажахын эдэбхитэдэй суглаан дээрэ элирүүлэгдэжэ, саашанхи зорилгонууд тодорхойлогдоhон байна.

ТОДОРХОЙ ХҮТЭЛБЭРИ, ТҮРҮҮ ТЕХНОЛОГИ НЭБТЭРҮҮЛХЭ

Модо бэлэдхэлэй промышленностиин предприятинууд, барилгын организацинууд үнгэрhэн жэлдэ муугаар ажаллаа, доторойнгоо арга боломжонуудые хүсэд элирүүлэн хэрэглээгүй гэжэ элидхэлшэ **А. В. Давыдов** болон үгэ хэлэгшэд шүүмжэлбэ. Энэ ехэ гээгдэлдэ ороhоной дутагдалнууд юуб гэхэдэ, тэдэнэй hулаар, ёhо тэдысэ хүтэлбэрилгэ болоно. Ажалай эмхидхэлэй муу, гүрэнэй журам сахилгын хайша хэрэгээр табигдаhан дээрэhээ эдэ предприятинууд нэгэ жэгдээр ажаллаагүй, техникэ, модо шэрэдэг машина, тракторнууд ашагтайгаар хэрэглэгдэнэгүй, түрүү дүй дүршэл үргэнөөр нэбтэрүүлэгдэнэгүй. Үйлэдбэриингөө арга боломжо элирүүлэн хэрэглэхэ, техникэ зүбөөр ашаглаха асуудалда ондо ондоогоор хандаhан дээрэhээ аб адли эрхэ байдалтай хүршэ Баргажанай, Байгалай леспромхозууд ажалай хоёр ондоо дүн туйлаа юм. 1961 ондо Баргажанай леспромхоз модо бэлэдхэхэ, шэрэхэ түсэбөө холо үлүүлэн дүүргээ. Харин тиихэдэ байгалайхид гээгдэлдэ ороо.

— Хэдэн жэлэй туршада манай завод гүрэнэй түсэб дүүргэнэ, — гэжэ «Электромашина» заводой электрогагнуурша нүхэр **Гусев** хэлэбэ. Нёдондонhоо хойшо шэнэ янзын продукци бүтээн гаргажа эхилээбди, хэды олон шэнэ түхеэрэлгэ тодхообди. Абаhан уялгаяа нэрэтэй түрэтэйгөөр дүүргэхээр мүрысэжэ байhан хүдэлмэришэд ажалдаа бүри hайн амжалта туйлан, СССР-эй Верховно Соведэй hунгалтын үдэрые нэрэтэй солотойгоор угтахаар тэмсэнэ.

Сугтаа ажалладаг нүхэдэйнгөө hанал эрмэлзэлгэ, бодото хэрэгүүд тухай мэдүүлхэ зуураа, нүхэр Гусев заводой ажалда haaд ушаруулдаг баримтануудта тогтобо.

Арадай ажахын совет автокрануудые бүтээхэ даабари үгэхэдөө, гагнууриин элдэб ажал огто түсэблэнэгүй гэжэ тэрэ шүүмжэлээ. Гагнуури хэхэ түхеэрэлгэ үгы зандаа, тиимэhээ элдэб бэрхэшээлнүүд тохёолдоно. Шэнэ продукци бүтээн гаргалгада хэрэглэгдэхэ шухала зүйлнүүд дутуугаар үгтэнэ, тэдэнэй зариманиинь муу шанартай байдаг.

Мяха-консервын комбинадай директор нүхэр **Горобец**, «Теплоавтоматика», «Бурят-кабель» заводуудай директорнүүд нүхэд **Сытов, Дунаев** гэгшэд өөhэдынгөө предприятинуудай ажалай дүнгүүд болон саашанхи зорилгонууд тухай хэлэхэ зуураа, совнархозой управлени, таhагуудай хүдэлмэри шүүмжэлбэ.

Үнгэрhэн жэлhээ шэнэ продукци гаргажа эхилhэн «Теплоавтоматика», «Буряткабель» заводуудта үйлэдбэриин-техническэ таhагай хүдэлмэрилэгшэд үсөөн ябадаг, шэнэ технологи нэбтэрүүлхэ хэрэгтэ ёhотой туhаламжа үзүүлэгдэнэгүй гэжэ шүүмжэлэгдээ. Түсэб зохёоходоо алдуу гаргаха, предприятинуудай арга боломжые хараада абахагүй ушарнууд али олон дайралдадаг.

— Шулуу нүүрhэ малтан абалгада нэмэл арга үргэнөөр хэрэглэгдэдэг болоо,—гэжэ Галуута-Нуурай шахтоуправлениин экскаваторай машинист нүхэр **Черепанов** мэдүүлээ. Энээнэй ашаар малтан абтадаг нүүрhэнэй өөрынь үнэ сэн химдарба. Шахтанууд жэл ерэхэ бүри хүсэ ехэтэй техникээр зэбсэглэгдэжэ, нүүрhэ малтагшадай ажал нилээдгүй хүнгэдхэгдөө. Харин техникэ заhабарилха хэрэгэй муугаар эмхидхэгдэhэн тухай тэрэ саашань мэдүүлбэ. Экскаваторнуудые заhабарилгын база мүнөө хүрэтэр үгы байhаар, шухала хэрэгтэй частьнууд дуталдана. Хэрбээ экскаваторай ямар нэгэ шалтагаанhаа зогсоболынь, тэрэниие заhабарилхын гү, али хэрэгтэй часть олохын тула хүршэ область, хизаарнуудта ошохо баатай болонобди гэжэ Черепанов хэлээд, техникэ заhабарилгын база бии болгохо, материально-техническэ талаарнь предприятинуудые хангаха хэрэг hайжаруулха тухай онсо тэмдэглээ.

Капитальна барилгын түсэб мүн лэ дүүргэгдээгүй. Арадай ажахын соведэй барилгын управлениин мэдэлдэ ородог трестнүүдэй, барилга-хабсаралгын управленинүүдэй ажал суглаан дээрэ шангаар хэлсэгдэбэ. «Электромашина» заводой 2-дохи корпусой, томо панель бүтээхэ заводой барилга униагайруулагдаhаар. Байрын гэрнүүдые, үхибүүдэй эмхи зургаануудые бариха түсэб дүүргэгдээгүй байгаа.

Барилгын организацинуудта, материал, барилгашадай кадрнууд зүбөөр хэрэглэгдэнэгүй, хиналта hула, материалнуудые хайша хэрэгээр гаргашалха ушар тохёолдоно.

ТОО, БАРИМТАНУУД

☆ **1961 ОНДО УРАЛАН нарижуулга, ухаалан зохёолгодо 3820 хүн хабаадалсаа. Тэдэнэй оруулhан 5840 дурадхалайнь 4210-ниинь үйлэдбэридэ нэбтэрүүлэгдээд, 2,7 миллион түхэригэй арьбалалта хэгдээ.**

☆ **22 ПРЕДПРИЯТИ, 96 ЦЕХ, 37 участок, 788 бригада, бүхы дээрээ 35.6 мянган хүн коммунис ажалай коллективэй болон ударнигай хүндэтэ нэрэ солодо хүртэлсэхын түлөө мүрысэнэ.**

☆ **ПРОМЫШЛЕННА ПРЕДПРИЯТИНУУД, барилгын организацинууд шефтээ абаhан колхоз, совхозуудта ехэ туhаламжа хүргэнэ. Колхоз, совхозуудай захилаар 50 транспортер, 100 зернопульт, малай уhалуурида хэрэгтэй 70 котел, нагшэбхэ тараадаг 22 түхеэрэлгэ хэгдэжэ үгтэhэн.**

Шэнэ барилганууд хабсаргамал түмэр-бетонно зүйлнүүдээр болон бусад материалнуудаар заримдаа дуталдана, механизмууд, транспорт муугаар хэрэглэгдэнэ.

Нарин сэмбын фабрикын директор **Альцман,** ТЭЦ-эй үйлэдбэриие үргэдхэлгэ дээрэ ажалладаг СМУ-гай начальник **Коломийцев,** барилгын 1-дэхи трестын хүдэлмэришэн **Крамаренков** болон бусад барилга эрхилхэ асуудалда суглараашадай анхарал хандуулаа.

— Барилгын организацинуудта үйлэдбэриин, ажалай журам муугаар эмхидхэгдэнхэй,—гэжэ нүхэр **Альцман** шүүмжэлээ. Журамай hула, барилгын материал, механизмуудта хайша хэрэгээр хандадаг, түрүү дүй дүршэл үргэнөөр хэрэглээгүй дээрэhээ барилга заримдаа муу шанартайгаар бүтээгдэнэ гэжэ тэрэ тэмдэглээ.

КАДРНУУДЫЕ БЭЛЭДХЭН ХҮМҮҮЖҮҮЛГЭДЭ — ГОЛ АНХАРАЛ

Промышленностиин hалбари бүхэндэ ушар ёhо мэдэхэ мэргэжэлтэй, урдахи зорилгонуудаа зүбөөр шиидхэжэ шадаха, дүй дүршэлтэй хүдэлмэрилэгшэд хүмүүжэн ургаа. Залуу, эдэбхитэй олон хүдэлмэрилэгшэд хүтэлбэрилхы тушаалда дэбжүүлэгдээ. Жэшээлхэдэ, Зэдын комбинадай УКС-ын начальник байhан К. А. Восконянц барилга-хабсаралгын 1-дэхи трестын ... шээр томилогдоо. Залуу инженер ... сеев барилгын ... нүүдые гаргаха ... ректорээр дэбжү... Олон хүдэлмэр... нис ажалай ударн... нэрэ солодо хүрт... рысэн, габьяата... гээрээ суурхана.

Шэлэй механиз... водой, нарин сэм... республика дот... Маланья Ефимов... ва (сэмбын фабр... сандр Филиппови... цын (шэлэй зав... Николаевич Григ... комбинат), Андре... вич Баранов («Э... на» завод), Анат... тионович Бурлак... модоной комбинат... нович Перов (ба... дэхи трест), Конс... нович Турчанинов... най леспромхоз) ... хүдэлмэришэд до... түсэбые уридшал... шэдэй түрүү зэрг...

Инженерно-техн... дэлмэришэдые ту... hургуулинууд бэл... хэтэй хамта, кад... мүүжүүлхэ, бэлэд... саашадаа ехэ ан... дуулха хэрэгтэй б... заагдаба.

***

Энэ жэлэй ү... hара соо промы... ба барилгын орган... ажал hайжаруулаг... дутагдалнуудые ... талаар ехэ юумэ ... на. Валовой прод... түсэб 104 процент ... Ой модоной про... тиин, барилгын уп... дэй предприятину... той хубилалта хэг...

Республикымнай ... ленностиин урда ... харюусалгатайшье ... нууд табигдана. ... лэйхитэй сасуулх... продукци бүтээн г... миллион түхэригө... али 12,5 процентэ... гогдохо. Мүн техн... жэлтэ туйлаха, ар... шэнэ техникээр ... асуудалые шиид... металл болбосору... шина бүтээлгын ... ность хүгжөөхэ эр... дана. Энэ шэнэ hа... тээн гаргаха проду... нёдондонойхитой са... процентээр ехэ ... Бурядай экономиче... үйлэдбэриин хүсэ... да шухала hуури ... тротехническэ, при... гын промышленно... ондо горьтойгоор ... хэнь. Илькиин авт... гын завод шэнэдх... дажа, модо бэлэдх... кэ заhабарилдаг ... Ой модоной, мо... руулгын промыш... барилгын орган... гээгдэлые усадхах... хихо хэмжээнууд ... дэхээр хараалагда...

Мүн предприяти... лективүүдэй ажал... ехээр дээшэлхэ б...

С. Б...

Зураг дээрэ: Бурядай Арадай ажахын соведэй эдэбхитэдэй суглаанда хабаадагшад: (зүүн гарhаа) барилга-хабсаралгын Выдринскэ управлениин коммунис ажалай ударник Л. К. Моисеев, Шулуутайн леспромхозой хүдэлмэрншэн С. Д. Кушнарева, Хоринн леспромхозой жолоошон Н. А. Иванов, Хандагатайн леспромхозой тракторист К. А. Костромин.

С. Балдуевай фото.

ХОЛЫН hУНГАГШАДАЙ ДУНДА

ЗУРАГЛАЛ

Гайхамшагта hайхан байгаалитай Хамар Дабаанай орьёл үндэрнүүдэй ара үбэрөөр аяншалхада яагаа таатай зохид агшаб! Таглиин нуурhаа эхи татаhан дошхон солгёо Химнэ гол саhан «хүнжэлдөө» нойрсоhоор. Сэлэнгын Юрөөгэй сомондо оршодог Үрмын Адаг, Үдэнгэ, Бэрхэ Дабаан, Улаалзай, Эльгэн, Горьхо, Хөөнэй нуга гэхэ мэтэ нютагуудай хангай буурал уулануудай хүнэй гаталжа гарахын аргагүй гэхээр хүжэ ногоон ой тайга хабгайна. Үбэлэй хүйтэндэ үнгэеэ хубилhан элдэбын түхэлэй ургамалнууд, hагсагар hагсагар модонууд жабарта аалихан намхалзана. Сэбдэг хүйтэн байбашье, хабарай дулаан амисхалай ороhониинь бага сага мэдэгдэхээр.

Имэ үзэсхэлэн hайхан дайда харахадаа хүнэй hанаа сэдьхэл уужам сэнгүү, хүхюун болонгүй яахаб даа.

Аяншалагшадай дунда hонирхолтой хөөрэлдөөн гарана. Тэдэнэй нэгэниинь —Химнын лесничествын дарга Лубсан-Цырен Намсараев:

— Манай Юрөө нютаг ой тайгаар, гол горхоор, амтата жэмэсүүдээр, ашагта малтамалнуудаар айхабтар баян. Тиихэдэ «зөөлэн алтан» гэгдэдэг ан гүрөөл манайдал гэхээр. Эндэ жэжэ ангуудhаа гадна, тайгын эзэн баабгай, шэлүүhэн, шоно, хандагай, буга болон бодон гахай мэтын ангууд олоороо үдэдэг. Бүхэли hүрэгөөрөө гүрөөhэнүүдшье үзэгдэдэг. Хэрмэн, үнэгэн, булган мүн лэ элбэг даа.

— Теэд энэ ехэ баялигые хэн аршалжа хамгаалжа байнаб? Баян дайдынгаа хэшэгые Эхэ оронойнгоо аша туhада али зэргээр хэрэглэжэ шаданабибди? Имагтал ой модо хамгаалагшад, ангуушад гүрөн түрын удха шанартай эдэ хэрэгые гол түлэб бүтээнэ бшуу, — гэжэ нүгөөдэнь дуугарба.

Аятай зохидоор хөөрэлдэhөөр ябажа сагайншье ошоhые, холошье ябаhанаа ойлгоогүйбди. Нэгэ мэдэхэдээ Бэрхэ Дабаанай хаядань ерэшэhэн байбабди.

Яаба хээбэшье, долоон километр үгсэлүүр өөдэ аhан шадалаараа гальдижа, Бэрхэ Дабаанай оройдо гараа hэмди. Энээнhээ урагшаа уруудахада Химнэ голой эгээл эрьедэ Хужарта гэжэ үзэсхэлэн hайхан нютаг оршодог. Эндэ Химнын лесничествын ой модо хамгаалагша, **Карл Марксын** нэрэмжэтэ колхозой гурбан малшад гэр бүлэтэеэ ажаhуудаг.

...Лесник Намдыковай гэр соо Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой парткомой секретарь Санжижап Жамбалович Ламожапов, лесничий Л-Ц. Намсараев, гэрэй эзэн, үшөө хэдэн малшад орон нютагайнгаа, гүрэн түрын hониннуудые хөөрэлдэжэ hууна. Тэдэнэр адуу малайнгаа үбэлжэлгые эмхитэй hайнаар үнгэргэхэ, КПСС-эй ЦК-гэй Пленумые, СССР-эй Верховно Соведэй hунгалтые ажалай эрхим амжалтануудаар угтаха тухай хэлсэжэ байбад.

— Малшад болон эндэхи леснигүүд, ангуушадай үдэр бүриин ажал баатаршалгаар дүүрэдэг ёhотой, имагтал зориг ехэтэй хүнүүд энэ нютагай шэрүүн шанга байгаалиие илажа-шададаг байха,—гэжэ бидэ Химнын лесничествые даагшада хандабабди.

— Энээн тухай хэдэн жэшээ баримтануудые хэлэжэ үгыт,—гэжэ нүгөө нүхэрнай хэлэбэ.

— Имэ ушарнуудые hанажа шадахагүй байнаб. Теэд манай эндэ үлүү ехэ баатаршалга гэжэ хаанаhаа байха юм. Бидэнэр фабрика, завод дээрэ бэшэ, харин гүнзэгы тайгада ажаллажа байдаг зомди. Заримдаа хэдэн хоног соо бэе бэеэ харалсахагүйш. Жэшээнь, манай леснигүүд ой тайгаяа эрьехэеэ хэдэн хоногоор гаража ошодог.

Байн байтараа Намсараев өөрөөшье ойлгонгүй эндэхи леснигүүдэй үдэр бүри хэжэ байhан шэн зоригто ажал тухай hонин ушарнуудые хөөрэжэ эхилбэ.

— Манай Химнын лесничестводэ табяад наhанай Иван Семенович Рябов хүдэлдэг. Рябов 1942 онhоо партиин гэшүүн, тушаалдаа, ниитын ажалда эдэбхитэйгээр хабаадалсадаг. Энэ нүхэрнай хабар, зунай сагта унтаха хэбтэхэеэ мартадаг юм. Эгээл энэ үедэ ой модоной түймэр гаража магад. Тайгын түймэр гээшэ арадай ажахыда сэгнэшэгүй гарза гай ушаруулдаг. Манай түрүү леснигүүд Иван Рябов, Семен Тугаринов, Даба Намдыков гэгшэд ой модоной галай аюулые хэдэн дахин саража, олоной дунда хүндэтэй болоhон, баяр баясхалан ба шагналда хүргэhэн байха. Тэрэшэлэн Иван Семенович нютаг дээрээ ангууша мэргэн алдартай. Энэ нүхэрнай 1924 онhоо хойшо агнаха зуураа, сарьдаг мундаргануудай ара үбэрые hайса ябажа, «булганай борые, халюунай харые» үзэhэн, Юрөөгэй тайгые табан хургандаал адли мэдэхэ болонхой. Теэд мэдэншьегүй яахаб. 38 жэлдэ агнажа ябана бшуу. Энэ хугасаа соо тэрэ 20 баабгай, 100 булга, гурбан зуугаад гүрөөhэ, 30 шэлүүhэ, дүшөөд гаран шоно алаа. Гансахан үнгэрэгшэ жэлдэ энэ ангуушан хоёр шоно алаhан, 4 булга, 80 хэрмэ барижа гүрэндэ тушааhан байха,— гэжэ хөөрэжэ байтарнь Иван Семенович бэеэрээ, карабин баринхай орожо ерэбэ...

Иван Рябов тушаалта ажалдаа үнэн сэхээр хандадаг, элдэбын модоной борбоосгой суглуулжа гүрэндэ тушааха, модо тариха ба түсэбөөр хараалагдаhан бусад ажалаа саг болзор соонь hайн шанартайгаар дүүргэдэг заншалтай. Коммунист Рябов ниитэ-политическэ хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаадалсадаг. Агитатор байhан туладаа Иван Семенович гүнзэгы тайгада ажаhуудаг hунгагшад — леснигүүдэй дунда түрэл партиингаа XXII съездын түүхэтэ шиидхэбэринүүд, совет hунгуулиин гурим тухай, СССР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидадуудаар дэбжүүлэгдэhэн эрхим нүхэдэй намтарые тайлбарилан ойлгуулха тушаа үдэр бүри удха түгэлдэр хүдэлмэри ябуулна.

Ингэжэ түбэй газарhаа холо, хээрэ, гүнзэгы тайгада ажалладаг hунгагшадаа мартангүй, тэдэнэй дунда политическэ хүдэлмэри ябуулдаг коммунистын жэшээ hайхан даа.

Р. Балданов,
манай корр.

Харюу хүлеэхэнь шо...

Соведүүдэй хүдэлмэри нэн түрүүн үргэн ниитэ ажалшадтаяа холбоо барисаатайгаар, тэдэндэ түшэглэн ажалаа эмхидхэhэнhээ сэхэ дулдыдадаг гээшэ. Зүгөөр ажалшадhаа ороhон мэдүүлгэ, гомдол, дурадхалнууд Мухаршэбэрэй аймгүйсэдкомдо саг соогоо харагдажа, зүб шиидхэбэри абтана гэхын аргагүй. Эндэ депутадай булан, арад зоной өөhэдынгөө асуудалаар хэды сагта орохо гурим тогтоогдоогүй.

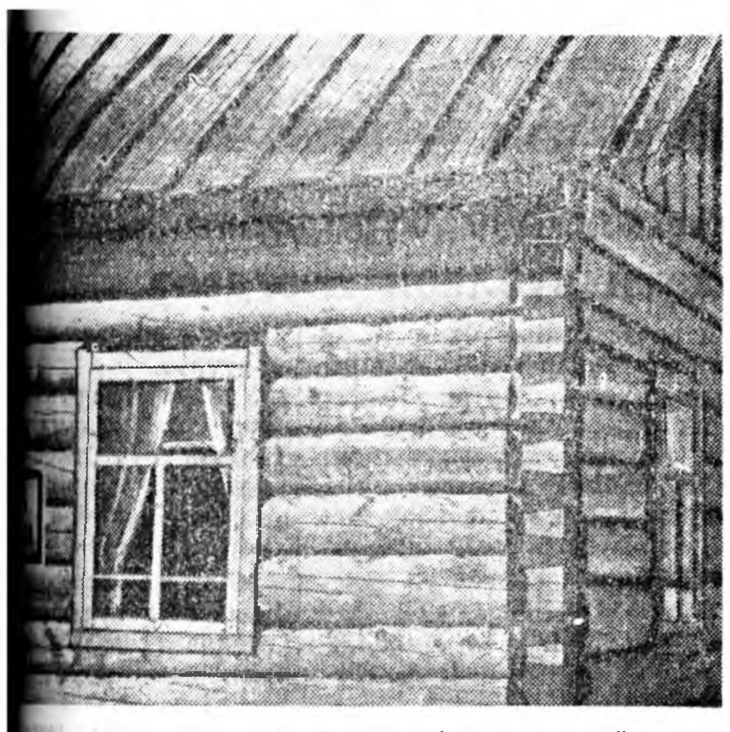
Үнгэрэгшэ жэлдэ гүйсэдкомдо 152 гомдол, мэдүүлгэнүүд ороhон юм. Теэд эдэ эрилтэнүүд саг соогоо харагдаагүй. Газетэдэ толилогдоhон шүүмжэлэл, ажалшадhаа ороhон гомдолнууд ямар эмхи зургаан, хэн тушаа хэлэгдэhэн байгааб, тэрэ эмхидэнь, хүндэдам саашань дамжуулан эльгээhэн ушар бии. Жэшээнь, үнгэрhэн зун Галтайн хүдөөгэй клубые даагша Д. Цыдыповhээ иимэ удхатай гомдол аймгүйсэдкомдо ороhон байна. «Культурын таhагые даагша А. Бекешев галай аюулhаа hэргылэмжын хүдэлмэри ябуулдаг инспектор хоёр клубтамнай орожо хараад, галай аюулhаа hэргылэмжын хүдэлмэри муугаар ябуулнат гэhэн шалтаг баряад яла ашаа. Харин тэдэнэй ябахада пеэшэнгээ задалаад заhажа байгаабди...»

Энэ гомдолонь ... таhагые даагша ... өөртэнь эльгээг... юм. Тиихэдэнь тэр... яла ашаабди гэhэ... бэшээд орхижорхё...

Хуушан Заганда... тай үндэр наhатай... тэ байдаг үбгэд, ... валидууд 1961 оно... 13-да хартаабха ... үгыт гэhэн мэдүү... сэдкомдо эльгээгэ... ямаршье харюуга... мэдэхын аргагүй. ... совхозой эгээ хол... болохо Подлопатк... ажаhуугшад бо... хаахаяа байна гэhэ... аймгүйсэдкомhоо ... гүй. Харин энэ ... 400-гаад үрхэтэ ... даг. Имэ баримта... лохо болоо hаа ... аймгүйсэдкомдо ... лоhон гомдол, ... саг соогоо үзэгдэ... дол баригшадта ... харюу үгтэдэггүй... олон.

Ажалшадай гом... гэ болон дурадха... гуримаар харагда... соогоо харюу үгтэ... асуудалда гүйсэд... дэй түрүүлэгшын ... хэр Варфоломеев ... рюу үгэнэгүй. Би... hаяхан орооб, тии... харюу үгэжэ шала... бэеэ сагааруулна. ...

Б. ...

...шай аймагай Карл ...нэрэмжэтэ колхозой ...малай фермэ дээрэ байгуулагдаhан агитаторай гэр. С. Балдуевай фото.

ЦК-гэй мартын Пленумэй материалнуудтай танилсаад...

...ДӨӨГЭЙ БАРИЛГА ...АР БАЙХАБ?

...эдэн жэлэй турша... ...удай тоо улам оло... ...е мэдэхээр энээнэй ...нээ элдэб барилга ...дэ арга боломжо ...буу. Юуб гэхэдэ ...шнэ Программа до... ...нэй ёhоор «Сов... материально-техни... ...н үргэдхэгдэжэ, улам ...лагдаха, тэндэхи ...материальна, куль... ...лаараашье городой ...да бүри дүтэрхы ...» тушаа нилээд ехэ ...хэгдэхэ болоно.

...ютагуудта, нэн тү... ...вхозуудта барилгын ...ие шэнээр эмхидхэ... ...түргэнөөр ябуулха ... Илангаяа мүнөө ...ара, мяха, hү, ноохо ...бусад продуктнуудые ...эг дэлбэгээр абадаг ...үлөө тэмсэлэй эхи... ...да хүдөөгэй барил... ...зорилго улам харюу... ...ехэ болоо. Богони... ...р соо байрын гэр... ...соёл гэгээрэлэй ба... ...ые олоор бүтээхэ, ...а малай байрануу... ...олоор түхеэрхэ шу... Совхозуудта малай ...иха хүдэлмэриие хо... ...раа бодолтойгоор, ...лайнгаа улам оло... ...байhаниие хараада ...эн далайсатайгаар ... зэргэтэйбди. Тии... ...озуудта хүдөө ажа... ...на, зэмсэг байра дээ... ...абарилха аргатай ...мүн тэндэ абтаhан ...ой зүйлые абаhаар ... гаргажа байха, ...хадагалха предприя... ...рэлгэнүүдые бариха ...лалаа табихаар бо...

...hАЙХЯРАА ХОЛО ...ОГДОХОГҮЙ

...уудта хони, хурьга..., хашаанууд мүнөө... ...бүри олон хэрэгтэй ...айна ха юм. Жэшээл... ...харшэбэрэй «Эрдэм» ...хонишодой бригада... ...айгша оной январь, ...hара соо 15 мянга ...урьган абтаад байна. ...ай хонин hүрэгэйнь ...шадаашье олошорхо ...Тиимэhээ үдэжэ бай... ...уhа малаа hайн

байраар гүйсэд хангахын тула барилгын хүдэлмэриие эрид түргэдхэхэ ушартайбди. Илангаяа мүнөө зохид hайн түхеэрэлгэтэй байрын дутамагhаа боложо совхозуудта нарай малай хурьган, тэжээл зүбөөр эмхидхэгдэжэ шададагагүй. Энээнhээ уламжалан түл олоор гарзална. Жэшээлхэдэ гол түлэб байрынгаа тааруугүй мууhаа дурсагдаhан совхоздо ганса байгша ондо 358 хурьтан, Суулгын совхоздо—78, «Знамя Ленина» колхоздо 222 хурьган гарзалаа. Нэгэ үгөөр хэлэбэл, хүдөөдэ барилга ехээр, hайнаар, түргэнөөр хэжэ шадаагүй hаа, эдеэ хоолой зүйл элбэгээр абаха, тэндэхи ажалшадай байра байдалые hайжаруулан, культурна эрилтыень хүсэд хангаха зорилгые бэелүүлхэмнай бэрхэтэй бшуу.

Совхозуудта барилгын хүдэлмэриие үргэн далайсатайгаар эмхидхэхэ арга боломжо гүйсэд бии. Энээндэ гүрэнhөө мүнгэ зөөри ехээр, машина техникэшье олоор үгтэнэ. РСФСР-эй совхозуудай министерствын дэргэдэ хүдөөдэ барилга ехээр хэхэ ёhотой тусхай «Росглавцелинстрой» гэжэ томо эмхи бии болгогдонхой.

Энээнhээ урагша хүдөө нютагуудта барилга ямаршье түсэб, эмхи гуримгүйгөөр хэгдэдэг байгаа. Хэн юу бариха дуратай hэм, тэрэнээ хээд лэ байдаг бэлэй. Совхозуудта барилга хэхэ гол хараа түсэб, типовой проектшье байгаагүй. Жэшээнь республикын үнинэй совхозуудай нэгэн «Эрдэм» совхоздо hая болотор барилгын хүдэлмэри хуушарhан проектын ёhоор хэгдэдэг, тэрэншье мүртэй сахигдадаггүй бэлэй.

Харин хүдөөдэ барилга хэхэ «Бурятцелинстрой» трестын эмхидхэгдэhэнhээ хойшо энэ хүдэлмэри зарим тэды туримшуулагдажа эхилээ. Теэд мүнөө барилга хэхынгээ урда жэлдээ хэды шэнээн байрын гэр, адууhа малай байра баригдахаб, тэдэнэйнь hуури хаана табигдахаб гэжэ уридшалан «Бурятцелинстрой» трестдэ тусхай түсэб зохёожо үгэхэ болоходоо зарим совхозуудай хүтэлбэрилэгшэд шахардуу байдалда ороо. Юуб гэхэдэ тэдэнэр барилга хэхэ ямаршье түсэб, проектгүй байшоо. Тиимэhээ тэдэнэй зариман тиимэ түсэб зохёогоогдьди гэжэ зарааhаар саарhан дээрэ эхи захагүй юумэ ормотойлно. Илангаяа Бичурын, «Эрдэм», Охин-Булагай совхозууд тиимэрхүү түсэб асараа. Жэшээлхэдэ, тэдэнэр хоорондо 10—20 модоной зайтай байдаг отаранууд тус бүриндэнь 2—2 байратай гэр бариха гэжэ түсэблэнэ. Теэд тиимэ түсэб табихадаа тэндэхи хонишод хаана банида орохоб, ямар газарта улаан булан гү, али культбазатай байхаб, үхибүүдынь хаана hургуулида ябахаб гэжэ ойлгоошье бодожо үзөөгүй.

ТОСХОНУУДАА ШЭНЭ ТҮХЭЛТЭЙ БОЛГОЕ

Тээсэгэн Целиноград городто болоhон хүдөөгэй барилгашад, проектировщигууд, архитекторнууд, совхозой хүдэлмэрилэгшэд хабаадалгатай зүблөөн дээрэ тиигэжэ барилгые эндэ тэндэ таруугаар хэхэ ябадал буруушаагдаhан байна. Харин хүдөөгэй барилгые холын хараа бодолтойгоор, зүбөөр түсэблэхэ хэрэгтэй гэжэ заагаа. Хэрбээ байрын гэрнүүдые барилга hаа, тэндээ хамтын түб болохо соёл гэгээрэлэй, худалдаа наймаанай эмхи зургаануудай, үхибүүдэй сад, яслиин, hургуулиин байшангуудые бариха газарые тусгаар харалан түсэблэхэ ёhотой. Тиихэдэ үйлэдбэриин барилга, илангаяа малай фермэ, заhабарилгын мастерской, машина техникэ хадагалха газар, амбаар болон бусад түхеэрэлгэнүүд байрын гэрнүүдhээ ондоо тээ байха ушартай. Хүдөө тосхонуудые шэнээр барихадаа, тэндэхи хүн зоной эрилтэдэ алишье талааараа таарахаар, зохидоор түхеэрхэ шухала. Тэрэнь городой бишыхан районой түхэлтэй, ехэнхи барилгануудыень гол түлэб нэгэ газарта хэжэ, үйлсэ гудамжануудынь дан ута унжагар бэшэ байхаар түсэблэхэ ушартай. Автомашина, тракторай абяа шэмээhээ холо, тэдэнhээ гарадаг хорото утаагүй, агаарай тунгалаг сэбэр байхынь тула тосхонуудай гол үйлсэнүүдээр тэдэнэй ябахагүйгөөр хаалта хэхэ шухала. Урдань ехэнхидээ багахан хоёр-нэгэн байратай гэр баридаг байгаа гээшэ. Мүн барилгын бригадануудшье хүсэ багатай жэжэнүүд hэн. Теэд эдэ бүгэдэ мүнөөнэй эрилтэдэ харюусажа шадахагүй.

Тиимэhээ саашадаа совхозуудай барилгые гол проектын ёhоор, ерээдүйн зорилгонуудые хараада абажа, зүбөөр хэхэ ёhотойбди. Гадна хүдөө тосхонуудые шэнэдхэн бариха типовой проектнүүдые зохёохо саг ерээ. «Росглавцелинстрой», «Бурцелинстрой» трест гэхэ мэтэ ямаршье барилга хэхэ хүсэтэй, бүхы хэрэгсэлээр хангагданги предприятинууд бии болоо. Хүдөө ажахые эрхилхэ шэнэ органуудай байгуулагдахада энэ асуудал бүри hайнаар шиидхэгдэхэ ёhотой.

Ф. Башухаев,
«Бурцелинстрой» трестын түсэблэлгын таhагай начальник.

Номой шэнжэлэл

Арадай аман зохёол

С. П. Балдаевай түүбэрилэн суглуулhан буряад арадай аман зохёолнууд хэблэгдэн гаранхай.

Тус түүбэриин автор бүри залуудаа ойро хабынгаа hуурин нютагуудаар ябажа, аман зохёолой субад эрдэниие суглуулжа эхилhэн намтартай. Мүнөөшье болотор тэрэ ажалаа эсэшэ сусашагүйгөөр үргэлжэлүүлhээр юм.

Энэ ном соонь иимэ янза түрэлэй зохёолнууд тунхаглагдаhан байна:

1. Үльгэрнүүд.
2. Дуунууд, арбан ондо ондоо жанрай.
3. Оньhон ба хошоо үгэнүүд, таабаринууд, юрөөлнүүд, домог ба түүхэ, зүжэг наадан, соло ба магтаалнууд, жороо үгэнүүд, онтохонууд.

Уридшалан мэдүүлhэн үгэ соогоо суглуулагша иигэжэ хэлэнэ: «Бөөгэй дурдалга болоод уг гарбалнуудай урялга энэ түүбэри соо оруулагдаагүй, тэдэ хожом хэблэгдэхэ байха». Эдэнь, минии мэлэхэдэ, бүри олон хуудаhа эзэлжэ магадгүй.

Үльгэрнүүдынь буряад арад зоной родовой үеын байдалые харуулна, арадай дэбжэлтэ, хүгжэл болбосоролой түүхэдэ шууд хамаадана. Дуунуудынь юрэнхы ажабайдал, ниитын политическэ хубилалтын түүхэ, ангиин тэмсэл гэхэ мэтые бүришье олон талаhаань тодорхойлhон.

Заримуудынь Эхэ оронойнгоо, түрэл арад зонойнгоо түлөө ами бэеэ хайрлангүй гадаадын дайсадтай тэмсэhэн баатарнуудые магтаhан удхатай.

Мүн Агуухэ Октябриин революцида зорюулагдаhан олон дуунууд бии.

Хүлэнхэнhөө хүхэ үүлэн
гаража
Хүлhэншүүдэй зол болохонь
ла,
Байтагhаа бараан үүлэн
гаража

Барлагуудай зол болохонь ха,—гэжэ эхитэй нэгэ дуу хаража үзээ. Хүлэнхэн, Байтаг гэжэ газарнууд баруун буряадай баруун хойто зүгэй нютагта бии юм. Зол жаргалнай эгээл баруун тээhээ, тодорхойлон хэлэбэл, Росси—Европоhоо ерэхэ юм гэжэ улад зоной уридшалан мэдэрhэниие энэ дуун гэршэлнэ.

Арад зон Эхэ орондоо дуратай баатарнуудаа ганса магтан дуулаhан бэшэ, мүн дарлажа байhан дарамта ноёд, тайшаанар тухай ехэ мунгаалжа, үзэн ядан хоолойн аялга зэдэлүүлдэг байгаа:

Харша харша үүдыень
Хамхарба гэжэ дуулаhайб,
Хаhаша хүбүүн Эмнэйе
Үхэбэ гэжэ дуулаhайб.
Халхай ногооной толгойдо
Хара хорхой тонгоршоо,
Хажар хаанай үүдэндэ
Хаша Эмнэй тонгоршоо.

Эртэ урдаhаа нааша хүнэй ажабайдал, ухаан сэдьхэлэй түүхые тодолон харуулдаг наадан дуунууд ном соо олоор толилогдоhон.

Мүн түрын дуунууд урданай авторнуудайхида орходоо үргэнөөр түүбэрилэгдэнхэй.

Энэ гансахан статья дотор ном соохи бүхы жанрнуудта дүүрэн шэнжэлэл үгэжэ, hайн талыень бүрин гүйсэдөөр элирүүлхэ аргагүй дээрэhээ энээгээр хизаарлаад, түүбэри доторхи дутуу дунданууд тухай хэлэе.

«Научна ёhо баримталжа, энэ хүдэлмэриие авторай бэшэhэн түхэл янза болоод нютаг хэлэнүүдэй онсо илгаата зүйлнүүд тэрэл зандаа заhабарилагдангүй орхигдобо. Жэшээлбэл: саарhан-саараhан, hамган-hамаган гэхэ мэтэ» гэжэ редакционно коллеги заабарилhан байна. Үнэндээшье энэ мэтын алдуунуудые заhаашьегүй хада ехэ гэм болохогүй юм бэзэ. Гэбэшье ажаглаад үзэхэдэ, заатагүй заhамаар зүйлнүүд үсөөн бэшээр дайралдана. Хэблэлэйшье алдуунууд тохёолдожо, зарим үгэнүүдэй удхые хазагайруулна. Жэшээлбэл:

«Урда дахын эльгэндэ
Унаган играй играйлаа»,—
гэнэ.

Урдань энэ дуу дуулаагүй хүн, илангаяа залуушуул, «играй» гэжэ ород үгэ юм гү, бэшэ юм гү гэжэ hанана ёhотой. «Играй», гээшые тайлбарилха шухала байгаа. (К. Черемисовой словарь соо яргай гэнэ). Мүн тэрэ дуун соонь уhан хүхөөр намаалаа гэхын орондо «уhан хүлөөр намаалаа» гэнэ (20-дохи хуудаhан).

Диалектологическа словариин гараагүй ушарhаа зарим үгэнүүдэй үнэн удхые ойлгохонь бэрхэ байна. Жэшээлбэл: «хара болод юлдэнь хаанахи дархан бүтээhэн би?» гэнэ (180-дахи хууд). Баруун буряадуудай ёhоор юлдэ гээшэнь ородоороо «осердие» гэhэн үгэ юм.

«Саажын шангые зургаанда үзэбэби» (193-дэхи хууд). Саажа гэжэ зарим нютагуудта үhэнэй гүрлөөе (коса) нэрлэнэ. Литературнаар сааза гээд заhаха байгаа.

Хаhаша, Хаша Эмнэй гээшые ганса эхирид буряад ойлгохо болоно. Энэнь литературнаар Хаhагай гэhэн үгэ.

«Зүүн дургаар нюдэмнай зүүндэ шэлэлэй лэ (175-дахи хууд), Шэлэлэй лэ гэжэ шэлэхэ гэhэн глаголhоо гараhан байха юм. Теэд шэлэхэ гэжэ энэ зохёол соо үбдэхэ, эсэхэ, ядарха гэhэн удхатай. (Эртэ урда сагай толи бэшэгүүд соо тиигэжэ тайлбарилна).

Олондо бэлэхэнээр ойлгогдохогүй үгэ-үглүүлбэринүүдэй удхые онсо тайлбарилан тэмдэглэбэл, научна талаарнь шэнжэлхэдэ ямар hаад түбэг болохо байгааб.

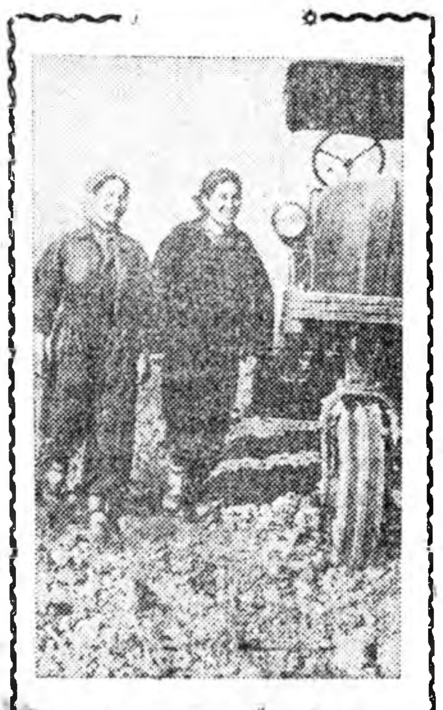
Гэбэшье дээрэ дурсагдаhан дутуу дунданууд номой удха шанарые доошолуулнагүй.

Олон түмэн уншагшад, илангаяа түүхын эрдэмтэд буряад зоной соёл болбосоролдо хамаатай баримта зүйлнүүдые энэ дэбтэр сооhоо элбэг дэлбэгээр оложо абахань лабтай.

Мүн уран зохёолшод барагдашагүй аршаан булаг амасаха. Урда хэблэгдэhэн толи бэшэгүүдтэ ороогүй нилээд хэрэгтэй, hонирхолтой үгэ нэрэнүүд түүбэри соо үсөөн бэшэ ушарна.

Илангаяа үдэжэ байгаа залуу эрдэмтэндэ дурсагдаhан согсолбориин ехэ тэжээл, хүтэлбэри, заабари олгохо байhаниинь дамжаггүй.

Д. Абашеев,
хэлэ бэшэгэй эрдэмэй кандидат.

ТУРКМЕНИИН ССР. **Чарджоуска районой Халтуринай нэрэмжэтэ колхозой комсомолшууд Огульнар Бекиева Дурсыгуль Ораева хоёрые хахасашагүй ханинар гэжэ нэрлэдэг юм. Тэдэнэр hургуулида хамтадаа hураа, Турсуной Ахуновагай жэшээгээр хлопок хуряадаг машинын механик-жолоошын мэргэжэлые тэдэнэр хоюулан шудалhан байна. Үнгэрэгшэ намар нилээд ехэ хлопок тэдэнэр хуряагаа. 1961 оной дүнгые гаргахадаа республикын правительство Дурсыгуль Ораевада Туркмениин ССР-эй габьяата механизаторай нэрэ зэргэ олгоо. Огульнар Бекиевагай ажабайдалда ехэ ушар болоhон байна. СССР-эй Верховно Соведэй Национальностьнуудай Соведтэ hунгаха hунгуулиин Чарджоуска хүдөөгэй округой hунгуулиин Окружной комисси Бекиевае депутадта кандидат болгон бүридхэлдэ абаа. Колхоздо хабарай тарилгада бэлэдхэл ехээр хэгдэжэ байна. Хахасашагүй ханинарнууд дахяад поли дээрэ гараа. Тэдэнэр хлопчатник тариха талмайе жэгдэлнэ, газараа уhалха бэлэдхэл хэнэ. Зураг дээрэ: СССР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидат Огульнар Бекиева (зүүн гарhаа). Туркмениин солото механизатор Дурсыгуль Ораева.**

ТАСС-эй фотохронико.

ТҮЛ АБАЛГА—ХҮДӨӨ АЖАХЫН ХАЛУУН ХҮДЭЛМЭРИ

Бэшэгүүдэй шэнжэлэл

Хориин Хэжэнгын совхозой хоёрдохи фермын хонишодой hайнаар ажаллажа байhаниие хүдөө бэшэгшэ **Н. Бочнин** тэмдэглэнэ. Эндэхи Содном Шойжитовой даадаг отарынхид 660 эхэ хониhоо 430 гаран хурьга абаад түлжүүлжэ байнхай. Абтаhан түл hайнаар түлжүүлэгдэжэ, гарзада оруулагданагүй. Тиихэдэ совхозой нэгэдэхи фермын Г. Жанчиповай отарын хонишод баhал магтаалтай. Байгша ондо 600 гаран эхэ хонидоо бултыень хурьгалуулжа, 100 толгой бүриhөө 100-hаа үсөөн бэшэ хурьга абахаар хараална.

Түл абалгын үедэ Улан-Удын предприятинуудhаа олон ажалшад хүдөө гаража, колхоз, совхозуудта туhалаа. Жэшээлхэдэ, мяха-консервын комбинадайхид Е. Моторина В. Тихонова хоёр Анаагай совхозой долоодохи отделениин хонишон Б. Гатаповай бригадада ажаллаа. Тэдэнэр хурьга абалгын үедэ хонишодой ажалда ехэ туhа хүргэhэн байха юм. Энээн тушаа хүдөө бэшэгшэ **Р. Цымпилов** Хориhоо мэдээсэбэ.

Заиграйhаа олон бэшэгүүд редакцидамнай ороо. Хүдөө бэшэгшэ **М. Гатанов** «Гигант» колхозой ажахын тоосоондо ороhон Д. Мясниковой бригадынхидай ажалые магтана.

— Нүхэр Д. Мясниковой бригадынхид үбэлжэлтые hайнаар үнгэргэжэ байна. Хонидынь үбhэ тэжээлээр гүйсэд хангагданхай. Бригадынхид 400-гаад хурьгадые абаад, гарзада оруулангүйгөөр түлжүүлнэ. Ахалагша хонишон нүхэр Мясников арба гаран жэлэй туршада хонин ажалда хүдэлжэ, ехэ дүй дүршэлтэй болоо. Тиимэл хадаа ажалаа зүбөөр эмхидхэнэ гэжэ тэрэ мэдээсэнэ. Нүхэр Гатанов нүгөөдэ хонишон Георгий Шигинэй хүтэлбэрилдэг бригадын уялгаа амжалтатайгаар бэелүүлжэ байhаниие мүн лэ тэмдэглэбэ.

— Үбэлэй түл абалга илангаяа XXI партсъездын нэрэмжэтэ колхоздо амжалтатай. Тус колхоз хони, хурьгадаа hайнаар харуулна, эдеэлүүлнэ, — гэжэ нүхэр Ключерев мэдээсэнэ. Энээнтэй хамта зарим бригаданууд хүдэлмэриин дутуу дунданууд тушаа тогтоо. Тусхайлан хэлэхэдэ, «Гигант» колхозой И. Заиграев. Г. Матвеев, Н. Мясников гэгшэдэй даадаг отаранууд абтаhан хурьгадаа шиигтэй байрада байлгажа, 30 гаран толгой гарзада оруулаа гэжэ шүүмжэлнэ.

Имэрхүү байдал Онохойн совхозой гурбадахи отделениин Цырендоржиевай даадаг отарада үзэгдэнэ. Тиихэдэ ахалагша хонишон М. Белых хонидойнгоо байрые заhахые совхозой дирекцидэ хэдэн дахин дуулгаhан байгаа ха. Байрын муу дээрэhээ, тиихэдэ түл абалгын үедэ хүнүүдэй нэмэжэ үгтөөгүйhөө боложо, эндэ ажаллажа байhан 3 хонишод абтаhан 500 гаран хурьгадай дүшэн толгойе гарзалуулhан байгаа. Түл абалга Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой нүхэр Дабаевай отарада эмхигүйгөөр үнгэргэгдэнэ. Энээнhээ байтагай хонишод малаа хэдэн үдэрөөр уhалнагүй бшуу. Олон хонин туража зүдэрөө. hүүлэй байдалаар ганса энэ отарада 22 хонин, 21 хурьган үхэшөө.

Хүдөө бэшэгшэдэй мэдээгээр тус колхозой правлени, партийна организаци (түрүүлэгшэнь нүхэр Забанов, парткомой секретарь нүхэр Ринчинов) хэмжээ абаха бэзэ гэжэ найдагдана. Малай үбэлжэлгын үедэ иимэ харюусалгагүй байдалые саашадаа тэсэхын аргагүй.

Онохойн совхозой нэгэдэхи отделенидэ үбэлэй түл абалга эмхигүйгөөр үнгэргэгдэнэ. Хүдөө бэшэгшэ **Ж. Банкеевэй** мэдээсэhэнэй ёhоор, илангаяа бирагүй байдал ахалагша хонишон Валеевэй даадаг отарада үзэгдэнэ. Хурьгадай байра тон бага. Бүхы хонидойнь хурьгалхада үшөө 400—500 хурьгадай байра хэрэгтэй болохоор. Иимэ байдалтай эбсэшөөд байлтагүй, совхозой болон, отделениин хүтэлбэрилэгшэдэй яаралтай хэмжээ абахаар сагынь болоо.

Зэдынхидэй ехэ уялгануудые абаад, hайнаар ажаллажа байhан тухай хүдөө бэшэгшэд **Ц. Сагалеев, С. Табдаев** гэгшэд мэдээсэбэ:

— «Коммунизм» колхозой хоёрдохи отделениин отаранудаар түл абалгын халуун саhа эхилhээр үнинэй. Шулуута гэжэ газарта байрладаг коммунист Р. Чойбоновой даадаг хонишодой бригада хүдэлмэреэ урагшатайгаар ябуулна. Эндэхид 520 гаран хурьга абаад, бүрин бүтэн түлжүүлжэ байнхай, — гэжэ **Ц. Сагалеев** бэшэбэ. Түл абалгые эмхитэй hайнаар үнгэргэжэ байhан тус бригадынхид КПСС-эй райком, аймгүйсэдкомой шиидхэбэреэр аймагай Хүндэлэлэй самбарта бэшэгдээ. Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой Баир Баиновай даадаг бригадынхидай ямараар ажаллажа байhаниие нүхэр **Табдаев** мэдээсэл соогоо тэмдэглэбэ. Бригадынхид 1100 эхэ хониhоо 1000 хурьга абаад, түлжүүлжэ байнхай.

Мухаршэбэрэй «Эрдэм» совхозhоо хүдөө бэшэгшэ **Б. Цыренов** мэдээсэхэдээ эндэхи дүрбэдэхи отделениин хонишон Б. Дамбиевые оролдосо үүсхэлтэйгээр ажаллана гэбэ. Энэ отделениин бусад отарын хонишодшье хориинхидой үүсхэлые үргэнөөр дэмжэн хони, хурьгадаа гарзада оруулангүйгөөр түлжүүлжэ байнхай.

* * *

Ажалай халуун хүдэлмэриин үедэ хүдөө бэшэгшэдэй саг үргэлжэ редакцида мэдээ үгэжэ байдагынь hайшаалтай. Тэдэнэй олон бэшэгүүд газетэдэ толилогдоо юм. Саашадаа газетымнай хүндэтэ уншагшад, хүдөө бэшэгшэдэй ажалша зонтойгоо холбоо барисаагаа улам бэхижүүлжэ, гүүрhаяа хурсадхажа ябахыень гүйнабди.

Мүнөө үедэ хүдөө бэшэгшэдэй зорилго гэхэдэ: малай үбэлжэлгэ, хабарай тарилгада бэлэдхэлэй хүдэлмэри тухай анхарагдаха ёhотой. Мүн хүдөө нютагуудай ямараар хүгжэжэ, ажалшадай ажана байдалай hайжаржа байhан харуулагдажа байхаар. Энээнтэй хамта hэн хэрэгээр шалгарhан түрүүшүүлэй тухай уран гоёор бэшэгдэhэн зурагал, очеркнүүдые бэшэжэ байгты. Орон доторнай коммунизм байгуулха хэрэгтэ эдэбхитэйгээр хабаадалсажа, ажалай жэшээ харуулжа байhан коммунис онолой нэрэ солотон, ударник габшагай нүхэд тухайгаа ходоодо бэшэжэ байгые мүн лэ бү мартагты.

ХЭДЭН hАНАМЖА

...ная болоhон ...ЦК-гэй Пленум ...эн элидхэл соогоо нү... ...С. Хрущев иигэжэ хэ... ...«Хүдөө ажахын үй... ...е хүтэлбэрилхэ асуу... ...е хаража байха... ...ьхозтехникын» орга... ...эршэлэн хүдөө ажа... ...истерствын хүдэлмэ... ...айжаруулха, урдаа ...н зорилгонуудаа ... талаар харюусал... ...элүүлхэ хэрэгтэ он... ...ал хандуулха ёhо...

...өөэ тус нэгэдэл кол... ...озуудта трактор бо... ...машина, зэмсэгүү... ...эр, бүтээсэ ехэтэйгээр ...а, hайнаар заhаба... ...дэлмэриие эмхидхэ... ...дна, өөрэhөө шухала ...шэнэ машина техни... ...ной часть, элдэб хэ... ...түхеэрэлгэнүүдые ха... ...нь эльгээжэ байха...

...эй дашарамдуулан ...еспубликын «Сельхоз... ...нэгэдэлэй ажал хү... ...тухай хэдэн hанамжа ...Эндэхид ажахынууд... ...эй запасной деталь, ...эрэгсэл, түхеэрэлгэ... ...заhа сагтань ябуулжа байха уялгаа эрхимээр дүүргэхэ гүйсэд аргатай. Хэдэн автокран, автогрузчик, электропогрузчик гэхэ мэтэ оньhон хүсэтэй түхеэрэлгэнүүд, арба гаран автомашина бии, мүн таарамжатай зохид амбаар, складуудшье олон.

Теэд манайхид ажал хүдэлмэреэ үшөөл зүбөөр эмхидхэжэ шаданагүй. Юуб гэхэдэ бидэ хоорондоо ямаршье холбоогүйгөөр хүдэлдэгбди. Ямар hарада, хэды шэнээн запасной деталь, часть, түхеэрэлгэнүүдые ашажа ябуулхаб гэhэн нэгэшье түсэб, даабари тэдэнэй урда табигданагүй.

Хүдэлмэришэдэй дунда социалис мүрысөөн эмхидхэгдэнэгүй. Хэгдэhэн хүдэлмэриин hара, квартал бүхэнэй, жэлэйшье дүн оройдоо гаргагдадаггүй. Юрдөө хүдэлэгшэд үдэр бүри тогтомол сагтаа ерээд ажаллаhан болоод лэ, сагайнгаа хүсэхэдэ таража ошодог зантай. Тэдэнэй дунда ямаршье ойлгуулламжын хүдэлмэри ябуулагданагүй. Ханын газетэ, дайшалхы хуудаhан, уряа лозунг, плакат гэхэ мэтэ үзэгдэдэггүй.

Ажалай журам тон hула. Хүсэ ехэтэ оньhон машина, техникэ, түхеэрэлгэнүүдынь дүүрэн хүсэндөө ашаглагданагүй, ажалайнь бүтээсэ ехэ бага. Колхоз, совхозуудта ашажа ябуулhан запасной часть, хэрэгсэлнүүдынь муугаар, дутуу ядуугаар хабсаргагдаhан байдаг. Олонхи ушарта трактор, автомашинын шухала хэрэгсэлнүүд хулгайда ороно, хаягдана. Заримандаа хэрэгтэй запасной частьнуудынь колхоз, совхоздо эльгээгдэнгүй, складуудтаа удаан хэбтэдэг. Эдэ бүгэдэhөө боложо, ажахынуудые машина, хэрэгсэл, түхеэрэлгэнүүдээр хүсэд хангажа шаданагүй ха юм. Манай базын партийна, профсоюзай организаци, түбхын түрүүн тэдэнэй хүтэлбэрилэгшэд нүхэд: Крячко, Логунов гэгшэд горьтой зэмэтэй гэжэ hанагдана.

Мүнөө хүдөө ажахын органуудай, тэрэ тоодо «Сельхозтехникын» органуудай урда анхаагар ехэ зорилгонуудай табигдаад байхада, хуушанайхяараа аали нобшоор хүдэлжэ болохогүй бшуу.

Нэн түрүүн республикын «Сельхозтехника» нэгэдэлэй (түрүүлэгшэнь нүхэр Игнатьев), мүн тэрэнэй худалдаанай управлениин (эрхилэгшэнь нүхэр Ломбразо) зүгhөө тус базын ажал хүдэлмэри тушаа анхарал табиха саг ерээ. Тиихэдээ эндэ хүдэлдэг зоной мэргэжэл шадабариие дээшэлүүлхэ хэрэгтэ hаналаа табиха шухала. Ушарынь мүнөө эндэ хүдэлдэг хүнүүдэй олонхинь тусхай мэргэжэлгүй дээрэhээ ажахынуудта эльгээхэ деталь, часть, машина, түхеэрэлгээ зүбөөр хабсаргажа, hайнаар илгажа, бүридхэжэ шаданагүй.

С. Гадьянов,
республикын «Сельхозтехника» нэгэдэлэй базын хүдэлмэрилэгшэ.

Мухаршэбэрэй Суулгын совхозой 1-дэхи отделениин хонишон Дамба Будаевич Цыбикжаповай отара 685 эхэ хониhоо 540 хурьга абаад, нэгэшье толгой гарзагүйгөөр түлжүүлжэ байна. Шэнэ түл абалга үргэлжэлhөөр. Зураг дээрэ: Д. Б. Цыбикжапов (наада таладанh) хурьгадта тэжээл үгэжэ байна.

А. МАНТАЕВАЙ фото.

БУРЯТ ҮНЭН
3-дахи нюур

Даширабдан БАТОЖАБАЙ

Хүби заяан гэжэ бии юм гү?

(Үргэлжэлэл. Эхиниинь февралиин 28-най, мартын 1, 15-най номернуудта)

Аламжа прокадhаа тэргэ абахадаа аhан hайн ба үнэтэй, гоё тэргыень абадаг болоо hэн. Морин шэнгеэр түргэн гүйхэ шадалтай, шэб шэнэ гоё шэрэтэй тэргэтэй рикшэдэ бараг hанаатай баян хүнүүд hуудаг ба зарим хүхирүү хүнүүд ћүүлшынгээшье мүнгөөр hаань hууха дуратай байдаг hэн. Энэ гоё тэргынгээ газаа тээ Ти-Ду эзэнhээ рикшын үмдэдэг үмдэ самса болоод, гутал гэхэ мэтын хубсаhа уриhаар абажа, саг үргэлжэ шэнэ хубсаhа Аламжа hэлгэдэг болобо. Иимэ ябадал зайгуул рикшэдэ зүгөөргүй үнэтэйгөөр үнгэрдэгынь мэдээжэ. Теэд яахаб, баhал Аламжа өөрын түсэбтэй ха юм. Сагаан будаа гү, али соево лепёшко ба хара үhанhаа бэшэ хоол тэрээндэ диилэхэ зоори үлэдэггүй hэн. Тингэбэшье сэбэр хубсаhатай, шэб шэнэ тэргэтэй Аламжа бэшэ рикшнүүдэйнгээ дунда эрхимэй нэгэн гэжэ тоологдодог ба бараг зониие шэрэжэ, тэдэнэй кошелёгой мүнгэ хулгай нюдөөрөө харалсана ха юм. Үнгэржэ ерэхэдээ Бээжэнэй баруун захада тогтоhон Дэчэнчачан гэжэ суута фирмын гаргаhан шэб шэнэ резинэтэй ба сэнхир ногоон кузов дээгүүрнь алталhан луу хадажархиhан тэргэтэй рикшэдэ хүн дуратайгаар hууханъ багадахадаа, тэрэнэй улицаар ябахадань хойноhоонь нюдөө дахуулан харадаг байгаа бшуу. Аламжын мүнөө шэрэдэг тэргэ Ти-Дугай парк дээрэ оройдоол ганса бэшэ, бүхы Бээжэн дээрэ иимээр алталмал луу хэжэ байжа гоёоhон үнэтэй тэргэ оройдоошье үгы hэн.

Нэгэтэ үглөөгүүр бултанhаа урид үнөөхи гоё тэргэеэ Ти-Дугай паркhаа абажа шэрэhэн Аламжын Сисыпайлоу гэжэ улицаар зоной нюдэ баярлуулан Сюаньумынь гэжэ хаалгын үүдэндэ хүнгэхэнөөр жороо хаялуулан гаража ерэхэдэнь, хэдэн бараг баян зонууд угтажа ерээд, тэрэниие байлгаха мүртөө: «Би... Би үнинэй байнаб! Та саашаагты!» гэхэ мэтээр шуугалдан арсалдажа байтарнь, нэгэ гэргэн хамагhаа урид тэрэнэй тэргэ соонь шуранхайнаар аhалдан hуушаба. Олоной шууяан соо тэргэ дотороо hууhан хүнэйнгөө нюур шарай Аламжын харахада, набтархан духа дээрээ хоёр оонигорхон зааханууд нюдэтэй, хасар гээшэнь булхайлдаад, хитадай уралда болгодог хоёр томонууд пампушка няажархиhанhaa өөрэгүй, иимэ нэгэн этэгээд нэрэ hурагүй шамдуун ябахын тэмдэг болгон рикш тээшэ хургаа занган байгаа hэн.

Халта дураа гутаhан Аламжа шуhа таташаhан улаабтар нюдэеэ үзүүрлэн татаад:

— Хаана хүрэтэр? — гээд мохитонги хоолойгоор хэрхирэн тооной асууба.

Харин тайхалай ехэдэ тэрэ гэргэниинь «Беешу» гэжэ сигарет гаргаад амандаа зууха зуураа:

— Бари, «Бее» татаха гүш? — тэхэтээ хамта сигаредтэй гараа Аламжа тээшэ ћарбайна ха.

«Беешу» гэжэ нэрэтэй сигаредые рикшнүүдэй нэрлэдэг жаргон дээрэ «Бее» гээд тэрэ эмын дуу гарахада hэжэтлээ, үшөө дахин тэрэнэй нюур Аламжа хараадхиба: пампушка хасартай уйтан нюдэтын аманиинь түхэреэнээр халта нээлгээтэй, ута үhэниинь ћамнатдаа, түрэгдөөшьегүй, нэгэл тиимэшэг байшоо hэн.

— Буугты, үгы hаа мүнгэеэ түрүүн...— гээд Аламжын дуу гарахатай хамта ута тэрлигэйнгээ хормой дороhоо эхэнэр сүүмхэ гаргажа, нэгэ адха чох мүнгэ тэрэнэй гар уруу ханхинаса хэжэрхибэ. Хүнэй сүүмхэ шагаажа hураhан хурса нюдэтэй рикшын гайхал болоходо, тэрэ сүүмхэ доторнь бүхын бааhан шэнги обогор алтан монетэнүүд нюдэ эмнихэ зуура наранай гэрэлhээ ялагад гэлдээд нюугдашоо hэн.

Зай даа, тэрэ гэргэнэйнгээ ута үhэнэй гэдэргээ хиидэн надхама hалхиие өөдэ зүрин Аламжа харайжал мэдэбэ.

— Зүүн тээшээ...— гээд үнөөхи арадань hууhан этэгээд эрэшье бэшэ, эмэшье бэшэ, хоёрой хоорондын хоолойгоор захираадхина.

«Энэмни, шудхэр, ямар ааб даа, эрмэг эхэнэр бэшэ бээзэ?» гэhэн асуудалтай улаан нюдөөр хатар дундаа Аламжа гэдэргээ хараад абаба. Теэд тэрэ арадань hууhан гэргэниинь гансахан толгойгоо шохойлгон тэргэ соонь доошоо шахыштараа хорожо hуунхай, хүзүүгээ нэгэшье нугалангүй, уйтахан нюдэнүүдээ улхархай соо эригэшүүлэн хоёр тээшээ баhал холуур хараашалжа ябаба. «Энээхэмни шудхэрхэм даа?» гэжэ Аламжа өөрөө өөртөө баhа шэбэнэхэ зуураа, үнөөхи самсынгаа зүүн энгэр доро нюусаар зүүгээд ябадаг кинжаал хутагынгаа эшэ хатар дундаа халта эльбээд абана ха. «Байза, тэрэ брезентээр оюулhан туламаа юундэ мүнөө үглөөгүүр шалгажа үзэхэеэ мартаба гээшэбиб? Тэрэмни бии юм бээзэ» гээд hанаата болон ябаха зуураа, үреэhэн нидхэтэй рикшын хүл хүнгэдэжэ, хиидэhэн юумэдэл урагшаа харайна.

— Зүүн тээшээ! — үнөөхи hэжэгтэй абяамнай Аламжын араhаа соностобо.

Баhа зүүн тээшээ Аламжа годиржо, ээм мүрэ дээгүүрээ гэнтэ улаабтар шоно нюдэеэ залан, арадаа hууhан гэргэн тээшээ бахалууртань мэнэ аhахаяа байhандал гэтэжэ хараха зуураа бүри шамдана ха. «Байза, энэшни лаб лэ арба мянгаhаа бага бэшэ алта абажа ябаhан золиг дайралдаа» гээд досоогоо шэбшэхэ зуураа, үнөөхи магардаанайнгаа эшэ ээлүүдгүй эльбээд абаба.

— Сэхэ урагшаа! — үнөөхи hэжэгтэй хоолоймнай Аламжын хойноhоо захираадхиба.

Урагшаа Аламжа годирхо зуураа, hуга доогуураа морхогор хамараа бултайлган, арьнгаа ашаан тээшэ халта шэртээд абаа hэн. Үнөөхи уйтахан нюдэтэй этэгээдын энээн зуура хурдан рикшын нюдэ тухайлжа: «Хамаагүй, шадал соогоо харай. Мүнгэ гарзатуулхагүйб!» тээд урагшаа тонгойн hагад аргаахан хэлэбэ. «Хүлеэhэн бэдэрhэн юумэеэ олооб» гээд Аламжа толгойдоо бодохо бүрэе зүрхэниинь гүйhэн хүлтэеэ адляар сээжэ соогоо түргэн сохилно. Үнөөхи хутагаяа халта эльбэжэ үзөөд, урдаа байhан мухар харанхы углууда тогтохынь тэндэ, хажуу тээhээнь хоёр хитадууд гаража ерэбэ. «Халаг даа» гэжэ шүдэнэйнгөө забhараар хурдан рикш хэлэхэ зуураа, дахин гүйдэлөө түргэдхэн, хулгай нюдөөрөө өөдэ уруугаа хараашална ха.

— Зүүн тээшээ! — гээд баhал үнөөхи абяамнай араhаань соностобо.

Зүүн тээшээ ороhон бүри нариихан, наhаараа нара харагүй шабар болоhон харанхы улица уруу Аламжа орошобо бшуу. «Харин харанхы газар ћэдэржэ зоболтогүй, буртаг харанхы, зонгүй улица уруу өөрөө асарба ха юмни» тээд улаан нюдэтэй рикш досоогоо hэгшэбэ. «Байза, хаанахана!.. Хаанахана!... Амынь лэ ћаряад шобто хадхажархиха мүртөө, нюдэ эмнихэ зуура тэрэ тулам соогоо хэжэрхихэб. Абяагүй мяха тулам соогоо уяжа байхадамни мянганшье хүн хажуугаарни ябабал hэжэглэхэгүй. Туламтай юумэ шэрэhэн рикш гэхэhээ саашаа тэдэнэр юу бодохо hэм. Брезент туламни шуhанhaa байха үhа табидаггүй ха юм» гэhэн бодол Аламжын толгойдо орохо зуураа, томо шаранууд нюдэниинь гал хаялуулан, энэ тэрэ ћүглүү углуунуудые хараад абана... Хурдан рикш нэгэ бага ааляар хатардаг болобо. Тэрэнэй шэлэ хүзүүн урагшаа бүгтыгөөд, толгойнь үhэн аргаахан бодожо байhандал араhаань харагдажа захална. Түргэ түргэн ара тээшээ хулгай нюдөө хултагад гүүлээд, зүүн энгэр уруугаа эльбээд абахань түргэдэжэ ябаhан Аламжын хабшал нариихан улица мухардажа, баруун гар тээшэнь годирhон хушалтагүй сарай шэнгихэн булан гараадхиба. Юу Аламжа эндэ төөрихэб, hард гатэр хүнгэн тэргээ булгуулжа, шабартай харанхы углуу дотор орон сасуу тогтошобо.

— Эрэ хүн! — гээд үнөөхи арадань hууhан золигынь энеэбхилбэ ха. Нидхэгүй үрөөhэн нюдэеэ зэд улаан таба мүнгэндэл адли болотор харахатаяа хамта, модоной оройhоо hурэжэ бууhан шэлүүhэн мэтэ шуранаар арадаа hууhан хүнэй хажууда үнөөхи рикшмнай бии болошоод зогсоо hэн. Тэрэниие бааханшье hэжэглээгүй ута үhэтэй гэргэнэй өөдэ үндыхэтэйнь адли, зүүн гараар Аламжа амыень хаагаад, гэдэргэнь унаса тэрэниие дарахатаяа хамта, зүүн энгэр доро ябадаг хатаамал булад хутагаяа нүгөө гартаа үни баришанхай, хүсэлэн далайгаадхиба бшуу. Эгээл энээхэн зуура, сошоhон булуудхын ћурэжэ үрдихөөр бэшэ саг соо рикшын гарта ялагад гээшэ хутагамнай мухардаhан улицын хашалтагүй сарай шэнги харанхы булангай ханада зоолдошоод, яhан хүндэ эшээ даажа ядан шэшэржэ байба. Аламжын баруун гар үеэрээ гэдэргээ булгаршаhан түхэлтэй эзэнэйнгээ үгэ дуулахаяа болишонхой, мил доошоо сэрбэн hанжашана ха. Амыень бариhан зүүн гар дороhоо зэрлиг миисгэй шэнгеэр тэрэ ута үhэтэй үхэдэл hуга буужа гараха мүртөө, эрхии хурганайнь арhанай хюмhандаа хүрэтэр шамаршатарнь шүдөөрөө зулгаажа үрдиhэн байба бшуу. Сошоhон айhандаа өөрөө бахардаhан Аламжын ханада зоолдоhон хутага тээшэ даб гэхэтэйнь адли, тэрэнэй урда хоёр таhархай хитад хубсаhатай гуйраншануд бии болошонхойнууд, жэжэхэн сагаан шүдэнүүдээ ирзайлгалдан зогсоод, доро гэгшэ дохилдожо байбад ха. Юугээшье ойлгохоёо болишоhон Аламжа, амидыгаар гульмэлүүлжэ баригдаhан эреэн гүрөөhэн мэтэ ууртайгаар шара нюдэнhөө гал хаялуулан байжа үгэбэ.

Аламжада мүнөө шэрүүлжэ ерэhэн хүн:

— За, тоомоо таhараад яахамнайб. Энээн тухай шишье, бишье хүндэ хэлэхэ ёhогүйбди. Минии шамайе заагаа hаа, наhаараа түрмэдэ hууха болохош. Зай, бушуу арил! — гээд hүүлэйнгээ үгэ ерд байса бүдүүн эрэ хоолойгоор захиран хэлэбэ.

«Ай, бурхан, энэмнай нихэдээ юун боложо байна гээшэб?» гэжэ энээхэн зуура шэбшэhэн рикш, мүнөө шэрэжэ асарhан нүхэрөө харан гэhээнь, үнөөхи натагар эхэнэр ута үhэнэйнгөө орондо, хюhажархиhан нюсэгэн толгой яларуулhан харин үнөөхи шанаа дээрэнь пүмпылдэhэн пампушка шэнги хасарайнь нэгэн хобхо буугаад оройдооше үгы, иимэ нэгэн үреөhэн хасартай, хюhаатай толгойтой хүн, яашье Аламжын танихаар бэшэ, наhа үедөө хараагүй хүниинь тэрэнэй урда зогсожо байна бшуу.

Энэ гайхалтай хүмнай рикшын тэргэ сооhoo үнөөхи ута үhэнэй хэмэл парик, тон хүнэй мяхандал адляар тусхай заводто бүтээгдэhэн хэмэл хасар хоёроо абаха зуураа:

— Би ходо хойноhоошни хаража ябахаб. Үглөө болотор нэгэшье хүнөөр үгэ бү хөөрэлдэ. Арил эндэhээ! — гээдхибэ. Зүүдэлжэшье, үбэштэйржэшье байhанаа ойлгохоёо болишоhон Аламжа тэргээ шэрээд аргаахан гэдэргээ ябаhаар үнөөхи мухар улицада гаража, гэдэргээ харан, түрүүн аргааханаар, hүүлээрнь нэгэ бага шамдуун, үшөө дахин лаблажа нэгэ hайн гэсэ гэдэргээ хараhан хойно шонноhоо үргэhэн тэмээн шэнгеэр хүзүүгээ урагшань ћунаажа ерээд, уйтахан улицын шабар үhан соогуур хиирэhэн юумэдэл харайжа мэдээ hэн.

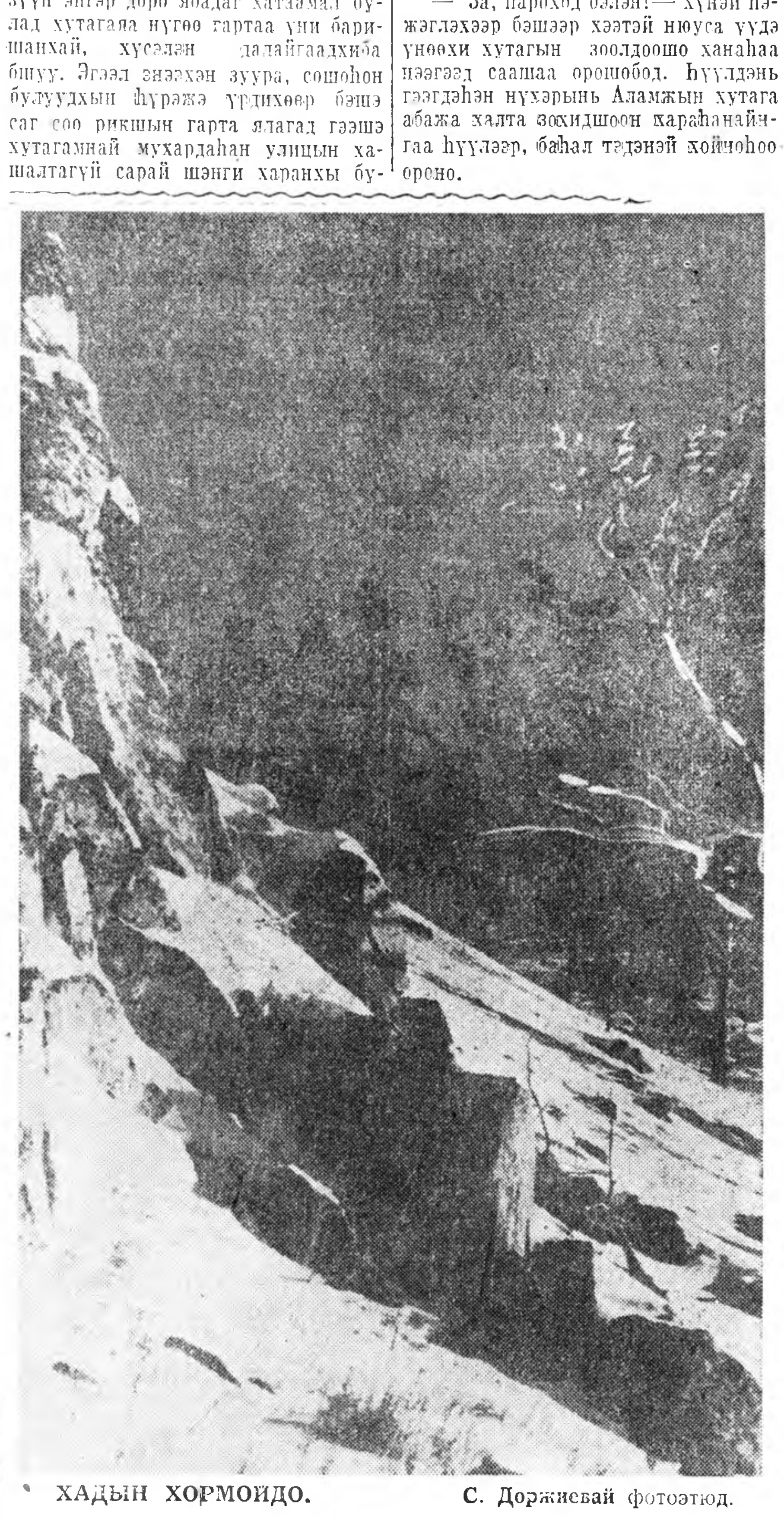
Тэндээ гээгдэhэн гурбанай нэгэн Аламжын хойноhоо бэеэ бултайлгангүй, нюусаар тэтэжэ хараhанайнгаа hүүлээр нүхэдтөө бусажа:

— Тэрэшни рикш саанаа, ерүүл амитан бэшэ аал? — гэнэ ха.

— За, бэлэн гүт? — үнөөхи Аламжатай ерээшэ хүмнай нүхэрэйнгөө үгэ таhа дүүрэн хэлээд, шанаа дээрээ үлдөөд байhан нүгөө пүмпэгэр хасараа хобхо татажархина. — Пароходто ашаа тээдэг хүдэлмэришэнэй хубсаhа бүгэдөөрэн бэлдээ гүт?

— Бидэ бэлэмди! Танаал хүлеэжэ...

— За, пароход бэлэн! — хүнэй hэжэглэхээр бэшээр хээтэй нюуса үүдэ үнөөхи хутагын зоолдоошо ханаhaа нээгээд саашаа орошобод. hүүлдэнь гээгдэhэн нүхэрынь Аламжын хутага абажа халта зохидшоон хараhанайнгаа hүүлээр, баhал тэдэнэй хойноhоо ороно.

ХАДЫН ХОРМОЙДО. С. Доржиевай фотоэтюд.

Хилын саанаhаа

Фидель Кастро үгэ хэлэбэ

ГАВАНА, мартын 14. (ТАСС). Хангалгые гуримшуулха талаар национальна нэгэдэл байгуулха тухай хуули Кубын Министрнүүдэй Совет баталан абаа. Эдеэ хоолой гол шухала зүйлнүүдые хүн зоной дунда тааруу зүбөөр хубаарилха зорилго энэ нэгэдэлэй үмэнэ табигдана.

Радио болон телевиденеэр үгэ хэлэхэдээ, хуулиин баталан абтаhан тухай мэдээсээд, Фидель Кастро иигэжэ онсолон тэмдэглээ. Эдеэ хоолой зүйлөөр хүн зониие хангаха гуримые hайжаруулха шухала болоhон дээрэhээ эдэ хэмжээнүүд абтаа. Революциин урда тээхи үеынхидэ орходоо эдеэ хоолой зүйлнүүдэй юрэнхы дээрээ нилээд ехээр абтадаг болобошье, үшөөл дутамаг байна. Юуб гэхэдэ, хүн зоной юумэ худалдажа абаха шадабари шууд сэхээр, түргэнөөр дээшэлнэ гэжэ Кастро тэмдэглээ. Жэшээлхэдэ, ниислэлэй хүн зон революциин урда тээ мүнөө үеынхидэ орходоо хоёр шахуу дахин бага ћү хэрэглэдэг байгаа. Тэрэшэлэн мяха, эдеэ хоолой бусад зүйлнүүдые хэрэглэлгэ мүн лэ иимээр дээшэлээ. Хүдэлмэригүйдэлгын усадхагдаhан, газарай түлөөhэнэй болюулагдаhан, ажалшадай салин хүлhэнэй дээшэлhэн, гэр байрын түлөөhэнэй бага болгогдоhон, hургуулинуудта түлөөhэгүйгөөр hураха гуримай байгуулагдаhан дээрэhээ, арадай аша туhада зорюулан революциин бэелүүлhэн бусад хэмжээнүүдhээ уламжалан, хүн зоной юумэ худалдан абаха шадабари дээшэлээ. Тэрэшэлэн бүхы орон дотор ган гасуур болоhон дээрэhээ иимэ хэмжээ абаха шухала болоhон байгаа. Жэшээлхэдэ, зарим районуудта 14 hарын турша сээ бороо ороогүй.

Аграрна реформын национальна институдай зорилгонууд тухай тогтоходоо, Фидель Кастро иигэжэ онсолон тэмдэглээ. Хүдөө ажахын үйлэдбэриие үргэдхэхын, хүн зониие эдеэ хоолой зүйлөөр хангалгада тохёолдоhон бэрхэшээлнүүдые зайсуулхын тулада институт ехэ оролдолго гаргаха зэргэтэй. Революци хүгжэхэ тумаа ургалтын эдэ болон бусад бэрхэшээлнүүдые дабажа шадаха байна. Бүхы арадайнгаа улам ургажа байгаа эрилтые хангахын тулада үйлэдбэриие торьтойгоор хүгжөөхэ бүхы шухала юумэн, арга боломжо бидэндэ бии гэжэ тэрэ хэлээ. Хонжоо наймаанда эсэргүү эрид шанга хэмжээ абахые уряалха зуураа, Кастро иигэжэ мэдүүлээ. Хонжоо наймаашан хадаа арадай дайсан болоно, тэрэниие хуулиин ёhoop шангаар хэhээхэ хэрэгтэй.

hаяхан байгуулагдаhан ОРО-гэй (Нэгэдэмэл революционно организацинуудай) хүтэлбэриин удха шанар тухай Фидель Кастро үгынгөө түгэсхэлдэ хөөрэhэн байна. Энэ шиидхэбэри хадаа хүдэлмэришэн ангиин, ажалшан арадай марксистско-ленинскэ нэгэн партии болгон бүхы революционно организацинуудые нэгэдүүлхэ замдахи саашанхи алхам болоно. Саашадаа бии болохо партиин зэргэдэ хүдэлмэришэд болон таряашадай зүгhөө эгээн лэ эрхим революционернүүд ороха байна. Хүдэлмэришэн ангиин марксистско-ленинскэ партиие байгуулха гээшэ Кубын революциин түүхэтэ үүргэтэй тааралдаха байна гээд Кастро мэдүүлээ.

Кубада эсэргүү шэнэ добтолгодо бэлдэнэ

МЕХИКО, мартын 13. (ТАСС). Кубада эсэргүү ээрхэг түримхэй шэнэ добтолго США-гэй бэлдэжэ байhан тухай «Сигло Вейнте» журнал бэшэбэ. США-гэй гүрэнэй секретарь Раск Гватемалын, Никарагуагай, Венесуэлын, Колумбиин гадаадын хэрэгүүдэй министрнүүдтэй нюуса зүблөө хэбэ гэжэ газетэ тэмдэглэнэ. «Кубын зэбсэгтэ хүсэнүүдэй» Центральна Америкын нэгэ орондо добтолон ороо гэжэ хуурмагаар харуулха гэhэн шиидхэбэри тэрэ зүблөөндэ абтаhан байна.

Холбоото Штадуудта, бусад оронуудта бэлэдхэгдэжэ байhан хүлhэлүүлэгдэhэн хүнүүд иимэ хорото ааша бэелүүлхэ юм ха. Тэдэнэр Кубын революционно армиин хубсаhатай ябаха. «Кастрогой ээрхэг түримхэй добтологшодой» фотозурагай дэлхэйн оронуудай хэблэлдэ гараhанай hүүлээр добтолгодонь «харюу» үгтэхэ байна. Энэ ушарта Америкын Холбоото Штадуул туhалха гээд гэндэнь бэшэгдэнэ.

18 гүрэнэй түлөөлэгшэдhөө бүридэhэн коми[тедэй] Женевэдэхи зүблөөн нээгдэбэ

ЖЕНЕВА, мартын 14. ТАСС-эй тусхай корреспондент А. Кислов иигэжэ дамжуулна:

Буу зэбсэг хуряаха талаар 18 гүрэнэй түлөөлэгшэдhөө бүридэhэн комитет мүнөөдэр нютагай сагаар 16 часта (Москвагай сагаар 18 часта) эндэ Нацануудай ордон соо хүдэлмэрээ эхилээ. ООН-эй Генеральна Ассамблейн XVI сессиин шиидхэбэриин үндэhөөр энэ комитет байгуулагдаа hэн.

Нацануудай ордоной соведэй зал соо 18 гүрэнэй түлөөлэгшэдhөө бүридэhэн комитедэй заседани болоо. Хүн зон олоор сугларhан байгаа. Имагтал Франциин делегадуудта зорюулагдаhан hууринуд ээлэгдээгүй байба. Юуб гэхэдэ, өөhэдынгөө түлөөлэгшэдые эльгээхэhээ Франциин правительство арсаhан байгаа бшуу.

ООН-эй генеральна секретариин уялгые дүүргэгшын тусхай түлөөлэгшэ Омар Лютфи заседаниие нээгээ. ООН-эй генеральна секретариин уялгые дүүргэгшэ У Танай зүгhөө тобшо үгэ хэлэхэдээ, Нацануудай ордон соо сугларaад байhан арбан долоон ороной делегадуудые тэрэ амаршалаа. Энэ зүблөөндэ правительствонуудые толгойлогшонорой ехэ анхарал хандуулhан, түлөөлэгшэд боложо олон министрнүүдэй ерээд байhан баримта комитедэй хүдэлмэриин тон шухала удха шанартай байhые гэршэлжэ үгэнэ гээд тэрэ хэлээ. Комитедэй үмэнэ табигдажа байhан зорилгын орёо байhые, дабан гарагдаха зэргэтэй бэрхэшээлнүүдэй бии байhые хэншье арсанагүй гэжэ тэмдэглэхэ зуураа, мүн таатай, найдабаритай ушарнууд бии гэжэ Лютфи заагаа. Энээнэй тоодо юун ороноб гэхэдэ, буу зэбсэг хуряаха талаар хэлсээ хэхэ гол ёhонуудай зүбшэгдэhэн тухай советско-американска хамтын мэдүүлгэ болоно гэжэ тэрэ хэлээ. Комитедтэ хэлсээ хэхэдээ эдэ гол ёhонуудые үндэhэ hуури болгохые ООН-эй Генеральна Ассамблей нэгэн дуугаар hанамжалан дурадхаhан байна. Хэлсээ хэхэ органой шэнэ состав хадаа дэлхэйн элдэб районуудай хараа бодолые, политическэ талаар элдэб ёhoop хандалгые хүсэдөөр харуулжа шадаха гээд Лютфи хэлэhэн байна.

Эсэстэнь буу зэбсэг бүгэдэ ниитэлрээ хуряаха тухай хэлсээнэй дахяад эхилhэн ушар уласхоорондын шахардуу шанга байдал hуларуулха, мүн уласхоорондын шанга хиналта тогтоогоод, буу зэбсэг бүгэдэ ниитэлрээ, хүсэдөөр хуряаха асари ехэ зорилгые шиидхэхэ талаар үнэтэ алхам боложо шадаха [...] мэдүүлээ.

Удаань Омар Л[ютфи] нихон забhарлал[...] Тиигээд буу зэбс[эг] талаар 18 гүрэнэй [түлөөлэг]шэдhөө бүридэhэн [...] хаамал заседани [...]

Мэдээжэ болоhо[н] буу зэбсэг хуряах[а] гүрэнэй түлөөлэгш[эдhөө бүри]дэhэн комитедэй [за]седаниин түрүүлэ[гшээр] [...]мын гадаадын хэр[эгүүдэй ми]нистр У Ти Хан hу[...]

Тиигээд хүдэлм[...] мые хаража үзэхэ, [...]хай асуудалые ком[...]жэ ороо. Хүдэлмэ[...] май энэ проектые [...] болон США-гэй [...] хамтадаа зохёоhон [...] рүүлэгшын hуури[...] гэшүүн бүхы гүрэ[...]лөөлэгшэнэр ээлж[...]гээр ээлхэ, тиихэ[...] болон США-гэй [...] 18 гүрэнэй түлөөлэ[гшэдhөө бү]ридэhэн комитедэй [...]жын түрүүлэгшэнэ[...] ёhотой. Ээлжээт[...] бүхэнэй түрүүлэгш[...] үдэрэй заседанида [...] бүхы асуудалнууд[...] гэлжын түрүү[...] зүбшэл хэхэ ёhот[...] дэлмэрилхэ гурим[...]раалагдаhан байна.

Комитедэй удаа[...] ни мартын 15-да [...]

Польшын Арада[й ...] автомобильнууд улам [...] тээгдэдэг боложо байн[а ...]лэй эсэстэ — 1965 [...]шын заводууд 30.00[0 ...]най автомобиль, 37.0[00 ...]гэн автомашина, 4 мя[...] тобус бүтээжэ гаргах[а ...]тор бүтээгдэhэн [...] Польшын харгынууд [...] гадна, Бразилида, Б[...] мэдэ, КНР-тэ, Финля[ндида ...]дэ, Куба болон бусад [...]далдагдадаг байна. Зу[...]ба эльгээгдэхэ а[...] Гдыниин портдо аса[...]

ЦАФ—ТА[СС]

Францидахи байдал шахардуу шанга болоо

ПАРИЖ, мартын 14. (ТАСС). Франс Пресс агентствын мэдээсэhэнэй ёhoop, Франциин газар дээрэ, илангаяа ниислэлдэнь байдаг Франциин бүхы сэрэгүүдтэ захиралта үгтөө. Энэ захиралтын ёhoop сэрэгшэдые город ошохыень зүбшөөлгэ хоригдоhон байна. Бүхы сэрэгүүд шэнэ захиралтын үгтэтэр казарманууд соогоо байха зэргэтэй юм.

«Нюуса зэбсэгтэ организаци» правительствода эсэргүү буhалгаа хэжэ магад гэжэ hэжэглэгдэhэн дээрэhээ иимэ захиралтанууд үгтөө гээд эндэ багсаадаг байна.

Франциин далайн-сэрэгэй эскадрын байрладаг Тулондо аюулгүйе сахиха зорилгоор онсо хэмжээнүүд абтаа. Машинануудта hууhан харуулшад город соогуур таhалгаряагүйгөөр ябажа байдаг болоо. Каскануудые үмдэhэн, автомадуудаар зэбсэглэгдэhэн солдадууд буу зэбсэгүүдэй хадагалагдадаг газарые хамгаална. Сэрэгэй томо корабльнууд дээрэ харуул шангадхагданхай. Сэрэгшэдэй эрье дээрэ бууханъ хоригдоо.

СДПГ-hээ бундестагта байдаг франциин эрилтэ

БОНН, мартын 14. (ТАСС). «Афере фибаг» гэдэгтэ оборонын министр Штраусай дүүргэhэн үүргые мүрдэхын тулада парламентын комисси байгуулха эрилтэ хэхэ гэжэ СДПГ-hээ бундестагта байдаг фракци шиидхэбэри гаргаа. Баяжахын тулада министрын тушаал Штраусай хэрэглэhые баримтануудаар гэршэлhэн статья Гамбургын «Дер шпигель» гэжэ журнал hаяхан толилоо гэжэ мэдээжэ.

Бундестагта энэ эрилтые ерэхэ неделидэ хэхэ гэжэ СДПГ-эй фракци hанаашална. Ядахын сагта бундестагай депутадуудай дүрбэнэй нэгэ хубиин эрилтэ хээд байгаа hаань, бундестаг хадаа ФРГ-гэй конституциин ёhoop мүрдэлгэ хэхэ парламентын комисси байгуулха уялгатай юм. Тиимэ болохолоороо, зонхилхы партинуудай фракцинууд иимэ комисси байгуулгада hаад ушаруулжа шадахагүй байна.

Харата [...] зорилго[...] хэмжээ[...]

БАРУУН БЕРЛ[ИН, мартын] 14. (ТАСС). Бару[...] харата муухай [...] баhа нэгэ хэ[...]ха гэжэ СДПГ-[...] үзэл баримталда[...]шад шиидхэhэн б[...]лэй мэдээсэhэнэ[...] СДПГ-эй правле[...]ни энэ неделиин [...]рүүн Берлиндэ [...] Бундестагтахи өө[...]циин, тэрэшэлэн [...]тэлбэрилхы орга[...] седаниие СДПГ-э[...]шад энэ жэлдэ [...]линдэ үнгэргэжэ [...]на.

Алжирта „хэтэрмэ“ колонизаторнууд гэмтэ үйлэ хэрэгээ үргэлжэлүүлhээр

ПАРИЖ, мартын 14. (ТАСС). 58 хорололго хэгдээ, 29 хүн алуулаа, 55 хүн шархатаа. Энэ хадаа Алжирта гансахан лэ мартын 13-най үдэр «хэтэрмэ» колонизаторнуудай хэhэн гэмтэ үйлэ хэрэгэй үрэ дүн болоно.

Баб-эль-Уэде (Алжир городой захын hуурин) соогуур бүлэг оасовецууд автомашинада hуугаад гарахадаа, хүдэлмэришэд-алжирайхидые буудаа. Тэрээнhээ боложо гурбан хүн алуулаа, дүрбэн хүн шархатаа.

Бонндо фашис алууршад сүүдэй залда добтолоод, хаалтада hууhан аад, сүүдэй зал соо асарагдаhан алжирецые тархи рууань буудажа, хүндөөр шархатуулаа.

Оасовецууд Франциин армиин складуудhаа хубсаhа хунар, буу зэбсэг хулгайлан абана.

Редактор
Ц. Ц. ЦИБ[...]

Манай адрес, телефо[ны]

АДРЕС РЕДАКЦИИ: г. Улан-Удэ, ул. Ленина, [...] ФОНЫ РЕДАКЦИИ: редактора—46-32, зам. р[едактора] 32-74, ответ. секретаря—27-37, отделов партийно[й] пропаганды—24—74, сельского хозяйства и совет[ского строи]тельства—47-59, промышленности и транспорта, [...]—35-14, культуры — 34-05, писем и рабселько[ров ...] отдел переводов и корректорская—35-95, бухгалтер[ия ...] Для междугородных переговоров—16.

Гор. Улан-Удэ, типография Министерства культуры [...] АССР.

Н00623.

Зак. [...]